

Bruksela, 4 marca 2016 r.
(OR. en)

6785/16

LIMITE

JAI 186
CFSP/PESC 180
COSI 34
COPS 66
ENFOPOL 60
COTER 24
SIRIS 36
FRONT 112
CATS 13
EDUC 75

NOTA

Od:	Koordynator UE ds. Zwalczania Terroryzmu
Do:	Rada
Dotyczy:	Stan wdrażania oświadczenia członków Rady Europejskiej z 12 lutego 2015 r., konkluzji Rady ds. WSiSW z 20 listopada 2015 r. oraz konkluzji Rady Europejskiej z 18 grudnia 2015 r.

Niniejsze sprawozdanie Koordynatora UE ds. Zwalczania Terroryzmu dotyczy postępów poczynionych w zakresie wszystkich środków określonych w konkluzjach w sprawie zwalczania terroryzmu uzgodnionych przez członków Rady Europejskiej 12 lutego 2015 r. Uwzględniono w nim także konkluzje Rady ds. WSiSW z 20 listopada 2015 r. (w sprawie wzmocnienia reakcji wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na radykalizację skutkującą terroryzmem i brutalnym ekstremizmem) oraz konkluzje Rady Europejskiej z 17 i 18 grudnia 2015 r.

W dokumentach 9422/1/15, 12318/15 i 14734/15 sporządzonych przez Koordynatora UE ds. Zwalczania Terroryzmu oceniono stan wdrażania w czerwcu, październiku i listopadzie 2015 r.

Zalecenia wynikające ze sprawozdania:

Europol:

- Państwa członkowskie powinny dalej zwiększać liczbę oddelegowanych pracowników zajmujących się zwalczaniem terroryzmu w celu wsparcia Europejskiego Centrum ds. Zwalczania Terroryzmu (ECTC). Komisja proszona jest o zwiększenie budżetu ECTC.
- Zachęca się państwa członkowskie, które jeszcze nie wnoszą wkładu do punktu kontaktowego „Travellers” i innych punktów kontaktowych Europolu lub robią to w stosunkowo niewielkim zakresie, by zwiększyły swoje wkłady.

Dane dotyczące przelotu pasażera (dane PNR):

- Państwa członkowskie powinny przyspieszyć wdrażanie dyrektywy w sprawie danych PNR na szczeblu krajowym po jej przyjęciu przez Radę (nie czekając dwa lata, na co pozwala dyrektywa), a także powinny zharmonizować korzystanie z danych PNR. Pozytywnie przyjęto decyzję Komisji o wystosowaniu w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ISF) zaproszenia do składania wniosków z myślą o wsparciu wzajemnych połączeń między jednostkami do spraw informacji o pasażerach. Państwa członkowskie, które jeszcze nie ustanowiły jednostek do spraw informacji o pasażerach, proszone są o uruchomienie w tym celu swojej krajowej części ISF.

Prüm:

- Państwa członkowskie, które nie ustanowiły jeszcze wszystkich możliwych połączeń operacyjnych, powinny zrobić to jak najszybciej.

Eurojust:

- Państwa członkowskie powinny ułatwić przystąpienie Eurojustu do punktu kontaktowego „Hydra”, tak by agencja ta mogła zapewniać terminowe i efektywne wsparcie na rzecz dochodzeń i postępowań prowadzonych w państwach członkowskich.
- Państwa członkowskie zachęcane są do większego wykorzystania Eurojustu do celów wymiany informacji oraz współpracy operacyjnej.
- Należy wzmocnić współpracę między Eurojustem a ECTC.

SIS II:

- Należy jak najszybciej uruchomić funkcję wyszukiwania odcisków palców w SIS II.
- Państwa członkowskie powinny dalej zwiększać swoje wkłady do SIS II oraz wykorzystanie tego systemu.
- Europol powinien jak najszybciej opracować funkcję systematycznego przeszukiwania SIS II.
- Należy przyznać dostęp do SIS II Fronteksowi, aby ułatwić analizę ryzyka i wykrywanie podejrzanych podróży.
- Należy zmaksymalizować wykorzystywanie SIS II jako narzędzia dochodzeniowego.
- Prace podjęte przez prezydencję niderlandzką w celu wskazania barier prawnych, technicznych i praktycznych w wykorzystaniu SIS II oraz dobrych praktyk w zakresie stosowania tego systemu powinny zaowocować wydaniem zaleceń dla Rady ds. WSiSW, która zbierze się w czerwcu.

Eurodac:

- Organy ścigania państw członkowskich i Europol powinny być w pełni przyłączone do Eurodac i móc przeszukiwać Eurodac z myślą o zapobieganiu poważnej przestępczości i przestępstwom terrorystycznym oraz wykrywaniu ich i prowadzeniu dochodzeń w ich sprawie.

Interpol:

- Państwa członkowskie, które jeszcze nie mają elektronicznego połączenia z narzędziami Interpolu na wszystkich swoich przejściach granicznych na granicach zewnętrznych, powinny takie połączenie jak najszybciej ustanowić.
- Komisja proszona jest o wsparcie państw członkowskich w ich wysiłkach na rzecz zapewnienia jakości danych dotyczących skradzionych lub utraconych dokumentów podróży (danych SLTD).

Bezpieczeństwo granic:

- Należy sprawdzić postępy we wdrażaniu przez państwa członkowskie niezbędnych systematycznych kontroli obywateli UE. W stosownych przypadkach państwa członkowskie proszone są o zmodernizowanie technologii.
- Kwestią priorytetową jest usprawnienie (pod względem technologicznym, personalnym i proceduralnym) prowadzonej w hotspotach rejestracji oraz weryfikacji danych w odnośnych bazach danych.
- Państwa członkowskie powinny zapewnić dodatkowych ekspertów, którzy wsparliby Frontex w hotspotach przy systematycznych kontrolach krzyżowych informacji, a Europol – w kontrolach drugiej linii.
- W hotspotach i innych punktach wjazdu migrantów priorytetem powinno być wykrywanie sfalszowanych blankietów paszportowych.
- Jak najszybciej należy rozpocząć systematyczną wymianę danych osobowych między Europolem a Fronteksem.

EU IRU:

- Państwa członkowskie i Europol powinny wspólnie pracować nad zwiększeniem liczby zgłoszeń kierowanych do działającej w Europolu jednostki ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie.

Programy resocjalizacji:

- Państwa członkowskie są zachęcane do wykorzystywania środków finansowych zapewnianych przez Komisję w celu opracowania programów resocjalizacji.

Zarys ogólny

Sprawozdanie pokazuje, że pomimo postępów czynionych we wszystkich obszarach, pilnie niezbędne są dalsze usprawnienia w zakresie wymiany informacji oraz bezpieczeństwa granic.

W 2015 r., w porównaniu z 2014 r., znacznie usprawniono **wymianę informacji oraz współpracę operacyjną** za pośrednictwem Europolu i Eurojustu, sytuacja w tym zakresie poprawiła się także od czasu ostatniego posiedzenia Rady ds. WSiSW, które odbyło się 4 grudnia 2015 r. Prawie wszystkie państwa członkowskie przyłączono do działającego w Europolu elementu sieci SIENA służącego zwalczaniu terroryzmu (pozostałe trzy państwa członkowskie powinny zostać przyłączone w marcu 2016 r.).

Wymiana informacji wciąż jednak nie odzwierciedla powagi zagrożenia: w porównaniu z rokiem poprzednim istnieje obecnie pięć razy więcej wpisów dotyczących osób w bazie danych **punktu kontaktowego „Travellers”** działającego w Europolu, lecz w plikach analitycznych mowa jest jedynie o 2786 zweryfikowanych zagranicznych bojownikach terrorystycznych, odnośnie do których wpisów dokonały państwa członkowskie. **System informacyjny Europolu (EIS)** zawiera jedynie 1473 dokonane przez państwa członkowskie wpisy dotyczące zagranicznych bojowników terrorystycznych. Sytuacja ta ma miejsce mimo dobrze uzasadnionych szacunków mówiących o tym, że do Syrii i Iraku w celu przyłączenia się do Daiszu i innych grup ekstremistycznych podróżowało około 5000 obywateli UE. Należy ponadto zauważyć, że w 2015 r. ponad 90% informacji przekazanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do zweryfikowanych zagranicznych bojowników terrorystycznych w punkcie kontaktowym „Travellers” pochodziło od zaledwie pięciu państw członkowskich. Nie wszystkich zagranicznych bojowników terrorystycznych rejestruje się na bieżąco w **SIS II** i **EIS**. Od grudniowego posiedzenia Rady ds. WSiSW zwiększyła się liczba **połączeń na mocy decyzji z Prüm**, lecz potrzebne są dalsze postępy. Ponadto niezbędne są: poprawa jakości danych (wspólne definicje i formaty) oraz jednolite stosowanie systemu (zwłaszcza w zakresie wprowadzania wpisów do SIS II).

W 2015 r. **Eurojust** zarejestrował jedynie 18 spraw operacyjnych dotyczących zagranicznych bojowników terrorystycznych i został poinformowany o jedynie 104 przypadkach trwających postępowań dotyczących terroryzmu. Sytuacja ta ma miejsce, mimo że zgodnie z odnośną decyzją Rady państwa członkowskie muszą dzielić się z Eurojustem informacjami o wszelkich postępowaniach.

Działająca w Europolu **grupa zadaniowa „Fraternité”**, ustanowiona na wniosek władz Francji w celu wspierania dochodzeń w następstwie zamachów w Paryżu w listopadzie 2015 r., mogłaby stanowić **modelowy przykład** tego, w jaki sposób działające w Europolu Europejskie Centrum ds. Zwalczania Terroryzmu (ECTC), zainaugurowane w styczniu 2016 r., może wspierać państwa członkowskie w prowadzeniu przyszłych dochodzeń dotyczących zwalczania terroryzmu. Kilka państw członkowskich zobowiązało się już do oddelegowania ekspertów do tej grupy zadaniowej, a także do wspólnych zespołów łącznikowych wspierających prace ECTC. Obecnie w budżecie na rok budżetowy 2016 nie zapewniono środków na dodatkowe stanowiska w związku z ustanowieniem ECTC i jego głównych jednostek wspierających, w szczególności jednostki ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie (IRU) i Sieci Jednostek Analityki Finansowej (FIU.NET).

Zgodnie z apelem Rady Europejskiej praca nad **interoperacyjnością odpowiednich unijnych baz danych** z myślą o **kontrolach bezpieczeństwa** jest jednym z priorytetów. Mające miejsce od czasu ustanowienia tych baz danych zmiany sytuacji pod względem bezpieczeństwa i zagrożeń, a także udoskonalenie technologii i zmienione ramy prawne UE powodują konieczność przeprowadzenia pogłębionej refleksji. Obejmie to przeprowadzenie wszechstronnej dyskusji, w ramach której UE będzie musiała zdefiniować koncepcję interoperacyjności oraz poziom ambicji. Istotny będzie przegląd odnośnych ram prawnych SIS II i Eurodac (w tym przypadku Komisja zamierza przedstawić w bieżącym roku wnioski). SIS należy (na szczeblu krajowym) w coraz większym zakresie stosować raczej jako udoskonalone narzędzie wspierające prowadzenie dochodzeń niż tylko jako instrument wspomagający kontrole bezpieczeństwa. Organy ścigania państw członkowskich i Europol powinny być w pełni przyłączone do Eurodac i móc przeszukiwać Eurodac z myślą o zapobieganiu poważnej przestępczości i przestępstwom terrorystycznym oraz wykrywaniu ich i prowadzeniu dochodzeń w ich sprawie. Komisja przygotowuje wdrożenie funkcji dotyczącej odcisków palców służącej do weryfikacji tożsamości, co wymaga ustanowienia zautomatyzowanego systemu identyfikacji odcisków palców.

Jak określono w konkluzjach z 20 listopada, **przyłączenie Europolu i Fronteksu do unijnych baz danych** jest jednym z priorytetów, lecz wciąż stanowi wyzwanie. Współdziałając z Komisją, Europol pracuje nad usprawnieniem swojego dostępu do SIS II i wykorzystania przez siebie tego systemu, aby umożliwić hurtowe wyszukiwanie danych w swoich bazach danych oraz przestawić się z nieautomatyzowanego *ad hoc* wykorzystywania SIS II na systematyczne korzystanie z tego systemu. Europol pracuje ponadto nad propozycją służącą ustanowieniu dostępu do VIS i Eurodac (do których nie jest jeszcze przyłączony).

Wymiana danych osobowych między Europolem a Fronteksem jest już możliwa, gdyż agencje te zawarły umowę operacyjną. Wciąż trwają prace nad rozwiązaniami, które sprawią, że możliwe będzie systematyczne wymienianie danych osobowych.

Jeśli chodzi o **bezpieczeństwo na granicach zewnętrznych**, do marca 2016 r. nie we wszystkich państwach członkowskich zapewniono połączenie elektroniczne z odpowiednimi bazami danych Interpolu na wszystkich przejściach granicznych na granicach zewnętrznych i automatyczne sprawdzanie dokumentów podróży. Państwa członkowskie zachęca się do systematycznego rejestrowania w SIS II wszystkich zagranicznych bojowników terrorystycznych. Jest to niezbędne, aby usprawnić system, m.in. aby rozpowszechniane informacje, zawarte w samym wpisie, jak i w danych dodatkowych, miały lepszą jakość. Z odpowiedzi udzielonych przez państwa członkowskie na kwestionariusz prezydencji wynika, że obecne wyzwania są następujące: kompatybilność wpisów wprowadzonych w celu kontroli niejawnej lub szczególnej z wpisami innych kategorii oraz informacja o uzyskaniu trafienia w przypadku takich wpisów; brak kompatybilności wpisów wprowadzanych na mocy art. 36 z wpisami wprowadzonymi na mocy art. 26 (w przypadku wydania w innym państwie członkowskim europejskiego nakazu aresztowania w odniesieniu do zagranicznego bojownika terrorystycznego służby wprowadzające wpis na mocy art. 36 nie zostaną powiadomione); niejednolite wykorzystywanie przez państwa członkowskie wpisów wprowadzanych na mocy art. 36 ust. 2 i na mocy art. 36 ust. 3 w odniesieniu do zagranicznych bojowników terrorystycznych; potencjalny brak podstaw aresztowania w przypadku kontroli niejawnej w odniesieniu do zagranicznego bojownika terrorystycznego w oparciu o art. 36 ust. 3; a także brak informacji towarzyszących wpisowi (co utrudnia rozróżnienie wpisów związanych z zagranicznymi bojownikami terrorystycznymi od wpisów dotyczących innych przestępstw).

Ponadto różnice w liczbach wpisów w SIS II (na mocy art. 36 ust. 3 ze względów dotyczących bezpieczeństwa narodowego – w dniu 31 grudnia 2015 r. było ich 7945) i wpisów wprowadzanych przez państwa członkowskie UE do EIS (do końca stycznia 2016 r. było wpisanych 1473 zagranicznych bojowników terrorystycznych) uwiadamiają brak spójności między systemami. Wszystkie wpisy dokonywane przez państwa członkowskie w SIS II dotyczące zagranicznych bojowników terrorystycznych powinny być także domyślnie przekazywane do EIS. Bardziej wrażliwe informacje dodatkowe powinny być udostępniane do celów analizy punktowi kontaktowemu „Travellers” (co pozwala podmiotowi przekazującemu dane na pełną kontrolę ich własności).

Chociaż odnotowano poprawę pod względem **rejestracji i weryfikacji danych w hotspotach**, potrzebne są dalsze postępy. Trwają przygotowania do wysłania, w związku z konkluzjami z 20 listopada 2015 r., funkcjonariuszy podlegających koordynacji Europolu, aby usprawnić kontrole bezpieczeństwa drugiej linii, i będzie w tym względzie potrzebne wsparcie ze strony państw członkowskich, m.in. polegające na wysłaniu doświadczonego personelu w charakterze oddelegowanych ekspertów krajowych, a także na zapewnieniu niezbędnego finansowania na potrzeby Europolu. Poważnym problemem są blankiety paszportowe skradzione w Syrii i Iraku, a następnie wykorzystywane przez Daisz. Niezbędne są pilne działania, by mu zaradzić. Francja sugeruje, by rozważyć możliwość wysłania do hotspotów i innych punktów wjazdu migrantów specjalnych zespołów zajmujących się wykrywaniem takich blankietów paszportowych (sfalszowanych dokumentów).

Do wszystkich hotspotów wysłano już z Fronteksu ekspertów wyższego szczebla ds. dokumentów (ALDOs), którzy pracują bezpośrednio z zespołami ds. kontroli, wspomagając je w procedurach weryfikacji tożsamości. Ważne będzie także **sprawdzanie postępów w zakresie zautomatyzowanego i systematycznego przeszukiwania** odpowiednich baz danych przez państwa członkowskie na granicach zewnętrznych UE.

Czynione są postępy w różnych dziedzinach dotyczących broni palnej, m.in. zwiększyła się (z 13 do 20) liczba państw członkowskich uczestniczących w priorytecie „**broń palna**” w ramach unijnego cyklu polityki. Ważną kwestią będzie koordynowanie różnych inicjatyw. Potrzebnych jest jednak więcej państw członkowskich do uczestnictwa w pilotażowym projekcie służącym utworzeniu pojedynczego interfejsu części systemu SIS II dotyczącej broni palnej oraz bazy danych Interpolu iARMS umożliwiającego dostęp do tych baz i wyszukiwanie w nich.

Program śledzenia środków finansowych należących do terrorystów (TFTP) ma znaczną wartość, jeśli chodzi o śledzenie działalności związanej z finansowaniem terroryzmu. Jednak w związku z tym, że TFTP nie obejmuje transakcji w ramach jednolitego obszaru płatności (SEPA), należy w odpowiednim czasie rozważyć utworzenie unijnego systemu, który stanowiłby uzupełnienie TFTP, co zasugerowała także Komisja w unijnym planie działania odnoszącym się do finansowania terroryzmu (opublikowanym na początku lutego 2016 r.)

Mimo że Komisja udostępnia środki finansowe na rzecz wsparcia państw członkowskich w opracowaniu **programów resocjalizacji w więzieniach** lub poza nimi, niewiele państw członkowskich odpowiedziało na to pierwsze zaproszenie. Odnosi się ono głównie do metodologii oceny ryzyka. Kolejne zaproszenie do składania wniosków, z którego skorzystać będą mogły państwa członkowskie, zostanie opublikowane przez Komisję w połowie 2016 r.

Ponadto intensywniej **przeciwdziała się propagandzie terrorystycznej** (np. poprzez prace EU IRU działającej w Europolu i odnośne środki samoregulacyjne wprowadzane przez dostawców usług internetowych). Konieczne są jednak dalsze wysiłki, aby zwiększyć liczbę zgłoszeń kierowanych do platform mediów społecznościowych.

**Szczegółowy opis najnowszych i planowanych działań związanych ze zwalczaniem terroryzmu
i przeciwdziałaniem brutalnemu ekstremizmowi****Spis treści****I. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI**

1. Dane dotyczące przelotu pasażera (dane PNR)..... 12
2. Wymiana informacji i współpraca operacyjna 12

(Europol; Decyzja z Prüm; Zapewnienie interoperacyjności odpowiednich baz danych w odniesieniu do kontroli bezpieczeństwa; Zorganizowane i wielostronne podejście do współpracy operacyjnej w zakresie zagrożeń terrorystycznych; Nowelizacja decyzji ramowej w sprawie zwalczania terroryzmu; Nowelizacja decyzji ramowej w sprawie ECRIS; Eurojust)
3. Kontrole na granicach zewnętrznych 20

(Ukierunkowana zmiana kodeksu granicznego Schengen; Solidna podstawa prawna umożliwiająca Fronteksowi wkład w walkę z terroryzmem i przestępczością zorganizowaną oraz dostęp do odpowiednich baz danych; Zasilanie i wykorzystywanie SIS II; Dane biometryczne w SIS II; Wykorzystywanie baz danych Interpolu; Wdrożenie wspólnych wskaźników ryzyka; Wdrażanie aspektów bezpieczeństwa w hotspotach / Frontex; Zarządzanie kryzysem migracyjnym za pośrednictwem IPCR – bezpieczeństwo i hotspoty; Współpraca Frontex–Europol–Eurojust / kontrole bezpieczeństwa w odniesieniu do imigrantów)
4. Broń palna i materiały wybuchowe 28
5. Służby bezpieczeństwa 29
6. Przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu 30

(UE–US TFTP; FIU.NET)

7.	Dyrektywa w sprawie bezpieczeństwa sieci i informacji.....	32
8.	Dowód elektroniczny.....	33

II. ZAPOBIEGANIE RADYKALIZACJI POSTAW I OCHRONA WARTOŚCI

1.	Zapobieganie – aspekty ogólne	34
	Sieć upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw (RAN) – centrum doskonałości	
2.	Internet.....	35
	(Jednostka ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie (IRU); Forum UE poświęcone internetowi; Zespół Doradczy ds. Strategicznej Komunikacji w sprawie Syrii (SSCAT))	
3.	Reakcja wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na radykalizację postaw	37
4.	Zapobieganie radykalizacji postaw poprzez edukację, propagowanie tolerancji i zwalczanie dyskryminacji, rasizmu i ksenofobii.....	39
	(Edukacja; Zwalczanie rasizmu i ksenofobii; Przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się nawoływania do nienawiści w internecie mającemu na celu podburzanie do przemocy i nienawiści; Zestaw narzędzi komunikacyjnych na rzecz propagowania w UE szacunku, tolerancji i niedyskryminacji)	

III. WSPÓŁPRACA Z NASZYMI PARTNERAMI MIĘDZYNARODOWYMI

(Region Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej oraz Turcja; Bałkany Zachodnie; Ochrona lotnictwa).....	41
--	----

I. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI

1. Dane dotyczące przelotu pasażera (dane PNR)

4 grudnia 2015 r. – cztery i pół roku po przedstawieniu przez Komisję wniosku dotyczącego dyrektywy o danych PNR – Rada zatwierdziła uzgodniony z Parlamentem Europejskim tekst kompromisowy dyrektywy w sprawie wykorzystywania danych PNR w celu zapobiegania przestępstwom terrorystycznym i poważnej przestępczości, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie i ich ścigania. Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (LIBE) zatwierdziła ten tekst 10 grudnia 2015 r. Latem dyrektywa zostanie poddana pod głosowanie w Parlamencie Europejskim, a następnie zostanie przedłożona Radzie do przyjęcia. Po przyjęciu państwa członkowskie będą miały dwa lata, by wprowadzić w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania tej dyrektywy.

Państwa członkowskie powinny przyspieszyć wdrażanie na szczeblu krajowym, by jak najszybciej być w stanie spełnić wymogi tej dyrektywy.

Nowa dyrektywa nałoży na przewoźników lotniczych obowiązek przekazywania organom państw członkowskich danych PNR dotyczących lotów do UE i lotów z UE. Państwa członkowskie będą też mogły gromadzić dane PNR dotyczące (wybranych) lotów wewnątrzunijnych, lecz nie będzie to obowiązkowe. Każde państwo będzie musiało utworzyć jednostkę ds. informacji o pasażerach, która będzie gromadzić dane PNR otrzymywane od przewoźników lotniczych. Komisja wspiera kilka państw członkowskich w tworzeniu takich jednostek i jest zachęcana do udzielenia takiego wsparcia pozostałym państwom członkowskim.

2. Wymiana informacji i współpraca operacyjna

Wymiana informacji była tematem dyskusji na nieformalnym posiedzeniu ministrów WSiSW, które odbyło się 25 stycznia 2016 r. w Hadze. 1 marca 2016 r. prezydencja niderlandzka organizuje posiedzenie wysokiego szczebla poświęcone kwestii przeciwdziałania podróżom terrorystycznym; będzie ono dotyczyło stanu prac w zakresie wykrywania podróży terrorystycznych i zapobiegania im oraz wymiany danych, i będzie służyło zidentyfikowaniu przeszkód utrudniających skuteczną wymianę informacji oraz wskazaniu propozycji poprawy sytuacji.

1 stycznia 2016 r. otwarto w Europolu **Europejskie Centrum ds. Zwalczenia Terroryzmu (ECTC)**. Jest to platforma, za której pośrednictwem państwa członkowskie mogą zintensyfikować wymianę danych i współpracę operacyjną w odniesieniu do monitorowania zagranicznych bojowników terrorystycznych i prowadzenia dochodzeń w ich sprawie, handlu nielegalną bronią palną i finansowania terroryzmu oraz w odniesieniu do wskazywania dodatkowych wątków dochodzenia. Państwa członkowskie mogą korzystać z całego wachlarza zdolności istniejących w Europolu odnoszących się do przestępczości zorganizowanej i cyberprzestępczości. Względem organów ścigania państw członkowskich UE i państw spoza niej ECTC pełni funkcję centrum informacji w zakresie zwalczania terroryzmu oraz zapewnia wsparcie operacyjne, koordynację i wiedzę fachową na potrzeby dochodzeń prowadzonych przez państwa członkowskie, a także pełni funkcję komórki wsparcia strategicznego, m.in. w zakresie zajmowania się problemem wykorzystania mediów społecznościowych do celów radykalizacji postaw.

7 grudnia 2015 r. na wniosek władz Francji ustanowiono w Europolu **grupę zadaniową „Fraternité”** w ramach długoterminowego wspierania odnośnych organów dochodzeniowych. Ogólną misją grupy zadaniowej „Fraternité” jest wspieranie prowadzonych w Europie dochodzeń w zakresie zwalczania terroryzmu w związku z zamachami terrorystycznymi, których dokonano w Paryżu 13 listopada 2015 r. Do prowadzenia działań w zakresie wspierania szybkiego reagowania (Emergency Response Team – EMRT) skierowano ponad 60 funkcjonariuszy w ramach Europolu. Obecnie 21 funkcjonariuszy Europolu stale pracuje, udzielając bezpośredniego wsparcia grupie zadaniowej „Fraternité”, co stanowi modelowy przykład tego, w jaki ECTC może być wykorzystywane w przyszłości. **Dotychczas** w budżecie na rok budżetowy 2016 nie zapewniono środków na **żadne dodatkowe stanowiska** w związku z ustanowieniem ECTC, w tym EU IRU i FIU.NET. W grudniu 2015 r. Europol przedłożył Komisji Europejskiej wniosek dotyczący zasobów w odniesieniu do ECTC.

Kilka państw członkowskich, m.in. Austria (wspierająca Grupę Roboczą Dumas), Zjednoczone Królestwo, Niemcy, Hiszpania i Francja wyznaczyło dodatkowy personel w swoich biurach łącznikowych w Europolu w celu wsparcia działań w zakresie zwalczania terroryzmu (wspólny zespół łącznikowy do celów wzmocnionej reakcji w zakresie dochodzeń transgranicznych). Grupa zadaniowa „Fraternité” utworzona w celu wsparcia dochodzeń dotyczących zamachów w Paryżu jest obecnie wspierana przez czterech oddelegowanych ekspertów krajowych z Francji (trzy osoby) i Hiszpanii (jedna osoba). Zachęca się państwa członkowskie do dalszego zwiększania liczby oddelegowanych pracowników zajmujących się zwalczaniem terroryzmu w celu wsparcia Europejskiego Centrum ds. Zwalczenia Terroryzmu (ECTC) w Europolu.

Państwa członkowskie poczyniły znaczne postępy, aby przyłączyć organy ds. zwalczania terroryzmu do **elementu aplikacji SIENA specjalnie skonfigurowanego na potrzeby zwalczania terroryzmu**. Podczas gdy na początku grudnia 2015 r. tylko 15 państw członkowskich UE było przyłączonych do części aplikacji SIENA na potrzeby zwalczania terroryzmu, obecnie jest już ich 25 (oczekuje się, że wkrótce przyłączą się organy ds. zwalczania terroryzmu z pozostałych trzech państw członkowskich). Do końca stycznia 2016 r. przyłączyło się sześć stron trzecich. W 2016 r. aplikacja SIENA zostanie zmodernizowana do poziomu „*EU Confidential*” (zaplanowano to na trzeci kwartał). Są plany, by **sieć łączności policyjnej grupy roboczej ds. terroryzmu (PWGT)** na poziomie „*EU Secret*” działała w przyszłości w Europolu i została włączona w jego ramy, przez co zapewniona zostanie dodatkowa i spójna, obejmująca całą UE, infrastruktura łączności organów ds. zwalczania terroryzmu.

Opierając się na technicznej i prawnej ocenie przeprowadzonej przez Komisję, Europol rozpoczął prace nad wprowadzeniem w życie konkluzji Rady z 20 listopada 2015 r. z myślą o tym, by móc **systematycznie sprawdzać krzyżowo informacje w swoich bazach danych, porównując je z danymi w systemie SIS II**, dzięki zastosowaniu hurtowego wyszukiwania danych w SIS. Europol dokonał przeglądu swego planu prac na rok 2016 z myślą o poprawie dostępu do dużych baz danych, w tym SIS II, VIS i Eurodac, a także z myślą o zajęciu się kwestiami dotyczącymi interoperacyjności systemów. Obecnie Europol prowadzi nieautomatyczne przeszukiwanie SIS II i wykorzystanie tego systemu jest ograniczone (tylko 741 wyszukiwań w 2015 r., który był pierwszym rokiem przyłączenia Europolu do SIS II). Zgodnie z instrumentami prawnymi dotyczącymi SIS II Europol nie może dokonywać wpisów w SIS II i nie ma dostępu do wpisów dotyczących osób zaginionych oraz odmów wjazdu lub pobytu na terytorium danego państwa członkowskiego. Ponadto Europol nie może przekazywać danych zawartych w SIS II do jakiegokolwiek komputerowego systemu informacyjnego służącego do gromadzenia i przetwarzania danych obsługiwanego przez Europol lub w Europolu ani pobierać lub kopiować żadnej części SIS II.

SIS II powinien być ważnym źródłem informacji uzupełniającym dane wywiadu kryminalnego dostępne w Europolu. Na przykład dane wprowadzone do SIS II w odniesieniu do danej osoby lub danego pojazdu na mocy art. 36 decyzji Rady w sprawie SIS II („kontrola niejawne”) mogłyby być dla Europolu źródłem informacji, że inne państwo członkowskie prowadzi w danym momencie dochodzenie w tej konkretnej kwestii. Możliwość krzyżowego sprawdzania przez Europol informacji uzyskanych za pośrednictwem własnych kanałów komunikacji (zwłaszcza z państw członkowskich nieobjętych SIS oraz z państw trzecich) poprzez porównanie ich z informacjami dostępnymi w SIS II stanowiłaby wsparcie dla Europolu jako unijnego centrum informacji. W 2016 r. Europol planuje rozwinąć zdolność do prowadzenia regularnych hurtowych wyszukiwań w SIS II. Jest to szczególnie istotne w przypadku krzyżowych kontroli informacji otrzymywanych z państw spoza strefy Schengen.

Europol nie jest jeszcze przyłączony do **wizowego systemu informacyjnego (VIS)** ani do **Eurodac** (Europol planuje uzyskać dostęp do tej bazy danych za pośrednictwem krajowego punktu dostępu w Niderlandach). Aby wskazać optymalne rozwiązanie, potrzeba będzie trochę czasu. W 2016 r. Europol opracuje propozycję dotyczącą zdolności w zakresie analizy krzyżowej danych. Zarówno VIS, jak i Eurodac zostaną uwzględnione w tych rozważaniach.

Wkłady państw członkowskich do narzędzi Europolu oraz wykorzystanie tych narzędzi znacznie wzrosły w 2015 r. w porównaniu z rokiem 2014. Wciąż jednak nie odzwierciedlają rozmiarów zagrożenia. Na przykład punkt kontaktowy „Travellers” obejmuje mniej niż połowę szacunkowej liczby europejskich zagranicznych bojowników terrorystycznych. Niezbędna jest dalsza poprawa sytuacji.

System informacyjny Europolu (EIS) – jako system odniesienia, który jest bezpośrednio dostępny dla wszystkich państw członkowskich – posiada obecnie informacje dotyczące ponad 3800 zagranicznych bojowników i powiązanych współników, w tym dane przekazane przez strony trzecie (głównie Interpol). W związku z zamachami w Paryżu w listopadzie 2015 r. liczba podmiotów związanych z terroryzmem wzrosła do ogółem 7700 (tj. liczba ta zwiększyła się przeszło dwukrotnie, mając na uwadze, że pod koniec trzeciego kwartału 2015 r. takich podmiotów było 3732). Obecnie w EIS odnotowanych jest ponad 4300 osób powiązanych z terroryzmem (co obejmuje wyżej wspomnianą liczbę zagranicznych bojowników i współników). Liczba kwerend EIS przeprowadzanych przez państwa członkowskie wzrosła o 63% – z 367 922 w roku 2014 do 598 652 w roku 2015. W 2014 r. państwa członkowskie UE wprowadziły do EIS jedynie 18 wpisów dotyczących zagranicznych bojowników terrorystycznych. Według stanu na koniec stycznia 2016 r. państwa członkowskie UE wprowadziły do EIS łącznie 1473 wpisy dotyczące zagranicznych bojowników terrorystycznych. To oznacza wyraźny wzrost, który wciąż jednak nie w pełni odzwierciedla powagę zagrożenia.

Punkt kontaktowy „Travellers” obejmuje obecnie 18 572 rekordy dotyczące osób. Prawie rok temu było ich tylko 3600. W ramach tej ogólnej liczby (obejmującej także współników itp.) jest obecnie 4714 wpisów dotyczących zweryfikowanych zagranicznych bojowników terrorystycznych. Spośród tych 4714 zagranicznych bojowników terrorystycznych państwa członkowskie UE zgłosiły 2 407 zweryfikowanych zagranicznych bojowników terrorystycznych do końca 2015 r., a w 2016 r. zgłoszono dodatkowych 379 (tj. łącznie 2786 zagranicznych bojowników terrorystycznych). Oznacza to wzrost o 1023 zweryfikowanych zagranicznych bojowników terrorystycznych od czasu opublikowania ostatniego sprawozdania Koordynatora UE ds. Zwalczania Terroryzmu w listopadzie 2015 r. Obecna sytuacja opiera się na ponad 1900 różnych zgłoszeniach przekazanych jak dotychczas przez państwa członkowskie i stowarzyszonych partnerów (rok temu takich wkładów było ok. 600). Już teraz dane za rok 2016 wskazują na znaczny wzrost w porównaniu z tym samym okresem roku ubiegłego. Należy jednak zauważyć, że w 2015 r. ponad 90% informacji przekazanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do zweryfikowanych zagranicznych bojowników terrorystycznych w punkcie kontaktowym „Travellers” pochodziło od zaledwie pięciu państw członkowskich.

Zachęca się państwa członkowskie, które jeszcze nie wnoszą wkładu do punktu kontaktowego „Travellers” i innych punktów kontaktowych Europolu lub robią to w znacznie mniejszym zakresie, by zwiększyły swoje wkłady.

Punkt kontaktowy „Hydra” (terroryzm islamistyczny) istniejącego w Europolu pliku analitycznego obejmuje obecnie ponad 620 000 podmiotów danych, w tym 64000 osób (m.in. osób podejrzanych, współników itp., co stanowi wzrost o ponad 3500 podmiotów w porównaniu z 2015 r.), a także ponad 11000 sieci i organizacji (o ponad 300 więcej niż na początku 2015 r.). Dane te są stale aktualizowane przy współudziale partnerów Europolu i opierają się na ponad 12800 wkładach dokonanych dotychczas przez wspomniany punkt kontaktowy (12% wzrost w 2015 r.). Jeśli porówna się lata 2014 i 2015, państwa członkowskie niemal podwoiły swoje zgłoszenia do punktu kontaktowego „Hydra” (wzrost z 543 do 1031), a liczba zgłoszeń dotyczących osób przekazanych przez państwa członkowskie do tego punktu kontaktowego uległa niemal potrojeniu od 2014 do 2015 r. (z 1589 do 4398). **Zaleca się, by państwa członkowskie ułatwiły przystąpienie Eurojustu do punktu kontaktowego „Hydra”, tak by agencja ta mogła zapewniać terminowe i efektywne wsparcie na rzecz dochodzeń i postępowań prowadzonych w państwach członkowskich.**

– ***Decyzja z Prüm***

Na mocy mechanizmu wymiany danych przewidzianego w decyzji Prüm (decyzja Rady 2008/615/WSiSW z 23 czerwca 2008 r.) państwa członkowskie umożliwiają sobie nawzajem dostęp do kryminalistycznych baz danych biometrycznych (DNA, odciski palców), a także do danych rejestracyjnych pojazdów na potrzeby egzekwowania prawa i zwalczania terroryzmu. Według stanu na styczeń 2016 r. 22 państwa członkowskie są operacyjne w odniesieniu do danych DNA (21 pod koniec listopada 2015 r.); 21 państw członkowskich jest operacyjnych w odniesieniu do danych daktyloskopijnych (wzrost z 20), a 20 jest operacyjnych w odniesieniu do danych rejestracyjnych pojazdów (wzrost z 18 pod koniec listopada 2015 r.). Od czasu posiedzenia Rady ds. WSiSW w grudniu 2015 r. znacznie wzrosła liczba połączeń w ramach Prüm między 22 państwami (siedem nowych połączeń w celu wymiany danych DNA, 18 nowych połączeń w celu wymiany danych daktyloskopijnych). Jednak cztery państwa członkowskie objęte decyzją Prüm nie są wcale operacyjne, a większość państw członkowskich wciąż nie w całkowitym zakresie wykorzystuje pełne wzajemne połączenie w odniesieniu do wspomnianych trzech rodzajów danych. Wynika to głównie z problemów technicznych i organizacyjnych, które należy rozwiązać na szczeblu krajowym.

– ***Zapewnienie interoperacyjności odpowiednich baz danych w odniesieniu do kontroli bezpieczeństwa***

Pierwsza dyskusja na temat interoperacyjności baz danych UE została przeprowadzona na forum COSI 2 i 3 marca 2016 r. Niezbędne będzie zdefiniowanie koncepcji interoperacyjności oraz poziomu ambicji z uwzględnieniem zwiększonego zagrożenia oraz rozwoju technologicznego. W kontekście pakietu dotyczącego inteligentnych granic, który ma zostać opublikowany pod koniec marca, Komisja planuje wydać komunikat skupiający się zwłaszcza na jednym aspekcie – w jaki sposób można sprawić, by korzystanie z systemów informatycznych odnoszących się do granic i organów ścigania było bardziej skuteczne. Interoperacyjność będzie również istotną kwestią przy okazji aktualizacji rozporządzeń dotyczących SIS II i Eurodac.

– ***Zorganizowane i wielostronne podejście do współpracy operacyjnej w odniesieniu do zagrożeń terrorystycznych***

2 i 3 marca 2016 r. COSI przeprowadził pierwszą dyskusję, aby zbadać możliwość stworzenia metodologii zorganizowanego i wielostronnego podejścia do współpracy operacyjnej służącej zwalczaniu zagrożeń terrorystycznych.

– ***Nowelizacja decyzji ramowej w sprawie zwalczania terroryzmu***

2 grudnia 2015 r. Komisja przedłożyła wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie zwalczania terroryzmu aktualizującej obowiązującą obecnie decyzję ramową 2002/475/WSiSW. Proponowana dyrektywa wprowadza szersze ramy kryminalizacji obejmujące zachowania przestępcze związane ze zjawiskiem zagranicznych bojowników terrorystycznych stosownie do wymogów rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ 2178 (2014) oraz protokołu dodatkowego do konwencji Rady Europy o zapobieganiu terroryzmowi podpisanego w imieniu UE 22 listopada 2015 r. Transpozycja postanowień tego protokołu do prawa UE utoruje drogę do ostatecznego zawarcia w imieniu UE protokołu dodatkowego Rady Europy, z zastrzeżeniem zgody Parlamentu Europejskiego.

11 marca 2016 r., po intensywnych negocjacjach prowadzonych przez Grupę Roboczą ds. Prawa Karnego Materialnego od stycznia 2016 r., Radzie ds. WSiSW zostanie przedłożony tekst kompromisowy jako podstawa do osiągnięcia podejścia ogólnego. Umożliwi to Radzie rozpoczęcie negocjacji z Parlamentem Europejskim w ramach zwykłej procedury ustawodawczej z myślą o ostatecznym przyjęciu projektu dyrektywy.

Nowelizacja decyzji ramowej w sprawie ECRIS

19 stycznia 2016 r. Komisja przyjęła wniosek w sprawie zmiany i udoskonalenia europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych (ECRIS), który ustanowiono w 2012 r. Wniosek ma na celu ułatwienie wymiany w UE informacji z rejestrów karnych obywateli spoza UE. Zagwarantuje on pełne wykorzystanie ECRIS, który jest już szeroko stosowany do wymiany informacji z rejestrów karnych obywateli UE. Podejście ogólne Rady w sprawie proponowanej dyrektywy jest oczekiwane w czerwcu 2016 r.

– *Eurojust*

Pomimo że porównaniu z 2014 r. w 2015 r. **znacznie nasiliła się** wymiana informacji i współpraca operacyjna w kontekście Eurojustu, to **dane nadal nie odzwierciedlają rozmiarów zagrożenia**.

Liczba spraw dotyczących terroryzmu zarejestrowana w Eurojuście w 2015 r. (41 spraw, z czego 39 to sprawy operacyjne, z których 18 dotyczy zagranicznych bojowników terrorystycznych) znacznie wzrosła w porównaniu z 2014 r. (14 spraw, z czego 13 to sprawy operacyjne, z których 3 dotyczą zagranicznych bojowników terrorystycznych). W 2015 r. Eurojust zorganizował swoje pierwsze centrum koordynacyjne (dotyczące zagranicznych bojowników terrorystycznych) i 15 posiedzeń koordynacyjnych na temat operacyjnych spraw o terroryzm (z czego sześć to sprawy dotyczące zagranicznych bojowników terrorystycznych). Agencja nadal wspierała wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze w sprawach o terroryzm: w 2014 r. działały dwa zespoły, w których uczestniczyły cztery państwa członkowskie, a w 2015 r. – trzy zespoły, w których uczestniczyło sześć państw członkowskich.

Nastąpił znaczny wzrost ilości informacji przekazywanych Eurojustowi na podstawie decyzji Rady 2005/671/WSiSW na temat postępowań i wyroków skazujących wydawanych. Na przykład ilość informacji na temat toczących się postępowań wzrosła ponad trzykrotnie (w 2014 r. było 30 spraw, których dotyczyły takie informacje, a w 2015 – 104). Wzrosła również liczba zgłaszanych Eurojustowi zakończonych postępowań sądowych dotyczących przestępstw terrorystycznych (ze 180 w 2014 r. do 217 w 2015 r.). Zakończone postępowania sądowe w 2015 r. dotyczyły 513 osób, spośród których 85 to kobiety. **Państwa członkowskie są zachęcane do dalszego zwiększania wymiany informacji na temat przestępstw terrorystycznych z Eurojustem i regularnego, systematycznego i terminowego przekazywania wszystkich takich informacji.**

Zgodnie z wymogami decyzji Rady 2005/671/WSiSW informacje wymieniane z Eurojustem muszą obejmować informacje na temat: wszystkich postępowań i wyroków skazujących w odniesieniu do przestępstw terrorystycznych oraz informacje na temat szczególnych okoliczności popełnienia tych przestępstw, związków z innymi podobnymi sprawami, wniosków o wzajemną pomoc prawną i informacje na temat realizowania takich wniosków. W konsekwencji państwa członkowskie korzystałyby bardziej z możliwości Eurojustu w zakresie wykrywania powiązań pomiędzy sprawami oraz z nieustannych wysiłków Eurojustu na rzecz traktowania w sposób scentralizowany oraz analizowania wyzwań i najlepszych praktyk związanych z postępowaniami w sprawie przestępstw terrorystycznych, które to analizy i najlepsze praktyki są udostępniane państwom członkowskim, w szczególności poprzez publikację Eurojustu *Terrorism Convictions Monitors* (TCM) (*Rejestr wyroków skazujących za terroryzm*) i w formie wkładu Eurojustu w roczne sprawozdanie dotyczące sytuacji i tendencji w dziedzinie terroryzmu w UE. Nowe wydanie TCM ukaże się na początku marca 2016 r. Eurojust przekazał swój wkład w wyżej wymienione sprawozdanie roczne pod koniec lutego 2016 r. Zarówno TCM, jak i wspomniane sprawozdanie nadal monitorowały również zmiany w prawodawstwie krajowym dotyczącym terroryzmu.

W listopadzie 2015 r. Eurojust wydał **trzecie sprawozdanie niejawne pt. „Foreign Terrorist Fighters: Eurojust's Views on the Phenomenon and the Criminal Justice Response”**

(*Zagraniczni bojownicy terrorystyczni: opinie Eurojustu na temat tego zjawiska i reakcja wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych*). W sprawozdaniu tym analizuje się podejście poszczególnych krajów do reagowania wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na kwestię zagranicznych bojowników terrorystycznych oraz doświadczenia płynące z dochodzeń i postępowań w sprawie tych bojowników. Streszczenie najważniejszych wniosków tego sprawozdania zostało zaakceptowane przez Kolegium 16 lutego i w tym samym dniu ukazało się jako dokument Eurojustu opatrzony klauzulą LIMITED.

11 grudnia 2015 r. na 10. posiedzeniu Forum Konsultacyjnego Prokuratorów Generalnych i Dyrektorów Centralnych Urzędów Prokuratury sformułowano konkluzje (dok. 5930/16) w sprawie trzech głównych tematów, w tym zwalczania terroryzmu. 25 listopada 2015 r. Eurojust zorganizował spotkanie poświęcone ustanowieniu sądowej sieci ds. cyberprzestępczości, na którym eksperci uzgodnili, że należy ustanowić taką wyspecjalizowaną sieć wspieraną przez Eurojust.

Europejskie Centrum ds. Zwalczania Terroryzmu powinno ściśle współpracować z Eurojustem, aby w pełni wykorzystywać narzędzia koordynacyjne Eurojustu i jego długie doświadczenie w prowadzonych sprawach oraz sieć korespondentów krajowych Eurojustu ds. terroryzmu mianowanych w państwach członkowskich, Norwegii, Szwajcarii i USA.

3. Kontrole na granicach zewnętrznych

– *Ukierunkowana zmiana kodeksu granicznego Schengen*

W myśl mandatu udzielonego przez Radę ds. WSiSW w listopadzie 2015 r. i przez Radę Europejską w grudniu 2015 r., odpowiednia grupa robocza Rady i radcy ds. WSiSW w trybie priorytetowym przeanalizowali wniosek Komisji w sprawie ukierunkowanej **zmiany kodeksu granicznego Schengen (złożony 15 grudnia 2015 r.)**.

Głównym celem tego wniosku jest wprowadzenie **obowiązkowych systematycznych kontroli na zewnętrznych granicach lądowych, morskich i powietrznych** w odniesieniu do obywateli Unii i innych osób korzystających z prawa swobodnego przemieszczania się, których tożsamość byłaby systematycznie sprawdzana w stosownych bazach danych. Systematyczne sprawdzanie tożsamości obywateli Unii w bazach danych odbywają się na zasadzie „trafienie/brak trafienia”, a bazy danych wykorzystuje się w taki sposób, że wyłącznie w bardzo ograniczonym stopniu ma to skutki dla praw do ochrony danych osobowych i jest to uzasadnione względami bezpieczeństwa.

25 lutego 2016 r. na posiedzeniu Rady ds. WSiSW osiągnięto podejście ogólne do kompromisowego tekstu prezydencji.

– *Solidna podstawa prawna umożliwiająca Fronteksowi wkład w walkę z terroryzmem i przestępczością zorganizowaną oraz dostęp do odpowiednich baz danych*

15 grudnia 2015 r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej (który może być rozumiany jako znaczące wzmocnienie mandatu Fronteksu i przewiduje zmianę nazwy agencji). Projekt, omawiany obecnie przez Radę, zawiera przepisy umożliwiające agencji uwzględnienie w jej analizie ryzyka aspektów przestępczości transgranicznej i terroryzmu poprzez umożliwienie jej przetwarzania danych osobowych osób podejrzewanych o uczestniczenie w aktach terrorystycznych oraz poprzez określenie, że agencja współpracuje z innymi agencjami unijnymi i organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie zapobiegania przestępczości transgranicznej i terroryzmowi. Co do dostępu do krajowych i europejskich baz danych projekt rozporządzenia przewiduje, że państwa członkowskie będą zobowiązane umożliwiać dostęp do takich baz członkom zespołów Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej. W uzasadnieniu Komisja stwierdziła, że zbada możliwość udzielenia agencji dostępu do europejskich baz danych, takich jak SIS, i że w razie konieczności rozważy przedstawienie wniosków dotyczących zmiany aktów prawnych będących podstawą tych baz.

– **Zasilanie i wykorzystywanie SIS II**

Skuteczne korzystanie z systemu informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II) obejmuje **systematyczne dzielenie się wszystkimi stosownymi danymi na mocy art. 36 ust. 2 i 3** oraz zapewnianie standardów jakości danych. W ostatnich 12 miesiącach nastąpił znaczny wzrost w korzystaniu z wpisów i trafień na mocy art. 36 ust. 2 i 3, a ponad połowa państw członkowskich UE skorzystała z mechanizmu natychmiastowego zgłaszania informacji.

	31 grudnia 2014 r.	31 grudnia 2015 r.
Liczba wpisów – dotyczących osób – do celów kontroli niejawnych lub kontroli szczególnych (art. 36 ust. 2)	44 669 wpisów	61 575 wpisów
Liczba wpisów – dotyczących osób – do celów kontroli niejawnych lub kontroli szczególnych – względy bezpieczeństwa narodowego (art. 36 ust. 3)	1 859 wpisów	7 945 wpisów
Liczba wpisów – dotyczących osób – do celów kontroli niejawnych lub kontroli szczególnych wprowadzanych na mocy art. 36 ust. 2 i 3 – wpisy podlegające wymogowi natychmiastowego zgłoszenia informacji	– Ta funkcja została wdrożona w lutym 2015 r.	5 189 wpisów (wprowadzone przez 21 państw członkowskich UE)

Częstotliwość korzystania z SIS II w państwach członkowskich jest bardzo różna, różne są także standardy stosowane przez państwa członkowskie w zakresie wykorzystywania SIS II do zwalczania terroryzmu (zob. dok. 5722/16 EU RESTRICTED). Ponadto **nie jest możliwe określenie, ile wpisów dotyczy zagranicznych bojowników terrorystycznych/terrorystów**. Zagraniczni bojownicy terrorystyczni/terrorysty mogą się również pojawiać w innych kategoriach wpisów, takich jak wpisy dotyczące aresztowania lub odmowy wjazdu. Trudności dotyczą: kompatybilności zasad wprowadzania poszczególnych wpisów, które to zasady utrudniają tworzenie wpisów dotyczących tej samej osoby na mocy różnych artykułów (np. art. 26 SIS II (w przypadku wydania europejskiego nakazu aresztowania wobec zagranicznego bojownika terrorystycznego) i art. 36 SIS II); braku jednolitego korzystania z SIS II przez państwa członkowskie w stosunku do zagranicznych bojowników terrorystycznych; braku istotnych informacji związanych z wpisem; problemów z przetrzymywaniem osób na miejscu w przypadku kontroli niejawnej; braku procedur w przypadku trafienia w odniesieniu do osób z nieważnymi dokumentami podróży; oraz braku systematycznego wprowadzania danych wszystkich zagranicznych bojowników terrorystycznych do SIS II przez wszystkie państwa członkowskie.

Państwa członkowskie proponują m.in. ustanowienie specjalnego wpisu w odniesieniu do zagranicznych bojowników/terroryzmu i bardziej jednolitych zasad tworzenia wpisów na mocy art. 36 dotyczących zagranicznych bojowników terrorystycznych oraz analizowanie informacji pochodzących z SIS II w Europolu.

Komisja powinna zostać poproszona o a) przeprowadzenie działań następnych w takich kwestiach jak wspólne standardy jakości danych we wpisach, na podstawie dyskusji przeprowadzonych w Komitecie SIS–VIS, Grupie Roboczej do Spraw Schengen (SIS/SIRENE) oraz na posiedzeniu Grupy Roboczej ds. Terroryzmu, które odbędzie się 8 marca 2016 r. z udziałem ekspertów ds. SIS/SIRENE **oraz b) uproszczenie praktycznych przewodników dla państw członkowskich.**

Rozwiązania mogą obejmować wprowadzenie do SIS II konkretnego nowego artykułu dotyczącego przestępstw terrorystycznych lub porozumienie co do stosowania jednego istniejącego artykułu w odniesieniu do przestępstw terrorystycznych po to, by rozróżniać wpisy o terroryzmie i innych przestępstwach. W połączeniu ze wspólnymi kryteriami i standardami dotyczącymi wprowadzania wpisów na temat zagranicznych bojowników terrorystycznych, i ewentualnie wraz z nowym formularzem, pozwoliłoby to na bardziej jednolite stosowanie SIS II w odniesieniu do takich bojowników i innych osób podejrzanych o terroryzm. W oparciu o te standardy istotne będzie przeprowadzenie szkoleń (w szczególności dla użytkowników końcowych), które powinny zostać zorganizowane przez wszystkie państwa członkowskie przy wsparciu CEPOL-u. Komisja powinna zostać poproszona o opracowanie tych standardów i przedstawienie ich wraz ze sprawozdaniem/analizą na temat wdrażania SIS II, co jest przewidziane na kwiecień 2016 r. Ponadto, z uwagi na nowe wnioski ustawodawcze w sprawie SIS II, które są przewidziane na koniec 2016 roku, **należy ustanowić jednolite wspólne podejście dotyczące tworzenia wpisów i ich treści.**

– *Dane biometryczne w SIS II*

W systemie SIS II jest co prawda 90 tys. odcisków palców, ale **nie ma jeszcze możliwości ich przeszukiwania**. Dostęp do fotografii i odcisków palców jest możliwy wyłącznie w celu potwierdzenia tożsamości w przypadku wątpliwości (art. 22 ust b) obu odpowiednich instrumentów prawnych dotyczących SIS II¹). Obecne instrumenty prawne pozwalają już na wykorzystanie odcisków palców jako identyfikatora biometrycznego w celu określenia tożsamości osoby (funkcja przeszukiwania danych biometrycznych dla odcisków palców), jak tylko będzie to wykonalne technicznie. Komisja przedstawiła sprawozdanie na temat technologii 29 lutego 2016 r. i musi przeprowadzić konsultacje z PE (art. 22 lit. c)²).

¹ Rozporządzenie (WE) nr 1987/2006 w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji, Dz.U. L 381, 28.12.2006, s. 4 i decyzja 2007/533/WSISW w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji, Dz.U. L 205, 7.8.2007, s. 63.

– *Wykorzystywanie baz danych Interpolu*

W myśl konkluzji Rady z 20 listopada na wszystkich przejściach granicznych na granicach zewnętrznych do marca 2016 r. powinny istnieć łączność elektroniczną z odpowiednimi bazami danych Interpolu i możliwość automatycznego sprawdzania dokumentów podróży. Co najmniej **dwa państwa członkowskie nie ustanowiły jeszcze jednak łączności elektronicznej z narzędziami Interpolu na wszystkich swoich przejściach granicznych na granicach zewnętrznych** (powietrznych, lądowych, morskich). Kilka państw członkowskich nadal ręcznie aktualizuje bazę zawierającą dane skradzionych lub utraconych dokumentów podróży (SLTD), co powoduje opóźnienia w aktualizacji i, o ile jest przeprowadzane w sposób systematyczny, wymaga dużego zaangażowania zasobów ludzkich. Pewna liczba państw członkowskich nadal nie dokonuje automatycznego sprawdzania bazy danych SLTD.

Liczba wyszukiwań w SLTD przeprowadzonych przez wszystkie państwa członkowskie wzrosła z 280 749 717 w 2014 r. do 360 359 191 w 2015 r. Niemniej jakość danych rodzi coraz większe zastrzeżenia i państwa członkowskie, ze wsparciem Sekretariatu Generalnego Interpolu, powinny ją podnieść (np. poprzez unieważnienie każdego zagubionego lub skradzionego dokumentu podróży przez państwo członkowskie, które go wydało). Ponadto konieczne jest **zwiększanie świadomości społeczeństwa**, że zgubiony lub skradziony paszport może być wykorzystany przez przestępców lub terrorystów, w tym zagranicznych bojowników terrorystycznych, do podróżowania w obrębie UE przy użyciu fałszywej tożsamości. Komisja powinna zostać poproszona o wspieranie wysiłków państw członkowskich na rzecz zapewniania jakości danych i promowania ogólnej świadomości, w ścisłej współpracy z Interpolem.

– *Wdrożenie wspólnych wskaźników ryzyka*

Plany operacyjne dotyczące odpowiednich wspólnych operacji koordynowanych przez Frontex zostały zmienione i zawierają instrukcje dotyczące identyfikacji zagranicznych bojowników terrorystycznych poprzez kontrolę krzyżową w stosownych bazach danych, przy użyciu wspólnych wskaźników ryzyka. Taki sposób identyfikacji wymaga odesłania potencjalnych osób będących przedmiotem zainteresowania do szczegółowej kontroli drugiej linii, a w razie konieczności przewiduje dalsze odesłanie do krajowych służb wywiadowczych. Takie przypadki powinno się również zgłaszać agencji Frontex wraz z informacjami, w jaki sposób osoba podejrzana odpowiadała wspólnym wskaźnikom ryzyka lub jakie nowe wskaźniki, które mogą okazać się godne rozpowszechnienia, wykryto w przypadku tej osoby.

Zgodnie z wnioskiem Komisji i Rady, Frontex wspiera państwa członkowskie we wdrażaniu wspólnych wskaźników ryzyka w ramach wszystkich operacji, które są przeprowadzane na przejściach granicznych. Frontex umieścił ten cel operacyjny i związaną z nim sprawozdawczość jako odrębne działanie w ramach wszystkich operacji lądowych i powietrznych na przejściach granicznych.

Planowanie koordynowanych przez Frontex operacji na przejściach granicznych na granicach morskich odbędzie się w późniejszym okresie 2016 r. Sprawozdawczość w zakresie wykrywania podejrzanych podróży zagranicznych bojowników terrorystycznych jest scentralizowana w Jednostce ds. Analizy Ryzyka i tym samym oddzielona od regularnej sprawozdawczości operacyjnej.

Frontex otrzymał wspólne wskaźniki ryzyka, a ponadto promuje wśród zaproszonych funkcjonariuszy oraz oddelegowanych zaproszonych funkcjonariuszy przed ich oddelegowaniem do udziału we wspólnych operacjach, podręcznik na temat operacjonalizacji wspólnych wskaźników ryzyka. Podręcznik ten będzie aktualizowany poprzez dodawanie informacji udostępnionych przez Europol i tych zebranych podczas wspólnych operacji koordynowanych przez Frontex.

Na stosowanie wspólnych wskaźników ryzyka wpływać będzie wejście w życie ukierunkowanej zmiany kodeksu granicznego Schengen. Zgodnie z wnioskiem w przypadku wszystkich podróży przekraczających granice zewnętrzne (obywateli państw trzecich i obywateli UE) zasadą będzie systematyczna kontrola w odpowiednich bazach danych, z zastrzeżeniem odstępstw dla granic lądowych i morskich oraz okresu przejściowego wynoszącego 6 miesięcy od wejścia w życie rozporządzenia w odniesieniu do granic powietrznych. Wspólne wskaźniki ryzyka będą nadal obowiązywały na przejściach granicznych, z zastrzeżeniem odstępstw/ okresu przejściowego.

– ***Wdrażanie aspektów bezpieczeństwa w hotspotach / Frontex***

10 lutego 2015 r. Komisja opublikowała obszerny komunikat² dotyczący wdrażania hotspotów we Włoszech i Grecji i przedstawiła zalecenia.

Celem jest sprawdzanie wszystkich przybywających imigrantów w hotspotach i pobieranie od nich odcisków palców. Czynione są starania, by rozwiązać główne kwestie dotyczące brakującej infrastruktury (np. szybkich połączeń internetowych, które są konieczne do umieszczania i sprawdzania informacji we wszystkich bazach danych; zapewnionej infrastruktury i świadczonych usług) oraz zasobów ludzkich (np. koordynatorów) z rządu państwa przyjmującego w hotspotach. Odsetek pobieranych odcisków palców wzrósł, ale nadal nie są one systematycznie umieszczane i sprawdzane we wszystkich bazach danych.

Obecna sytuacja pod względem zwalczania terroryzmu we **Włoszech** w kontekście wdrażania podejścia „hotspot”:

- Frontex opracował pakiet pomocowy dla Włoch w dziedzinie identyfikacji, rejestracji, sprawdzania dokumentów, przesłuchiwania imigrantów i powrotu (rozmieszczenie 25 urzędników Fronteksu).

² COM (2016) 85 final „Komunikat dotyczący stanu realizacji działań priorytetowych w ramach Europejskiego programu w zakresie migracji”, 10.2.2016 r.

- Władze włoskie, IOM i Frontex zgłosiły, że spośród ostatnio przybyłych osób w działających hotspotach odciski palców pobrano od prawie 100 % (87 % ogółem do stycznia 2016 r.)³.
- Odciski palców są sprawdzane w krajowym automatycznym systemie identyfikacji daktyloskopijnej (AFIS) i przekazywane do centralnego systemu Eurodac.
- Frontex pomaga w sprawdzaniu dokumentów podczas procedury identyfikacji, a w przypadku wątpliwości urzędnicy Fronteksu odsyłają podejrzane dokumenty władzom włoskim, które przeprowadzają pogłębioną kontrolę.
- Przesłuchania migrantów we Włoszech są dobrze wdrażane i realizowane oraz służą do analizy ryzyka i do dalszego przetwarzania informacji w celu przekazania ich do Europolu.

Ponieważ Frontex jako trzeci partner operacyjny nie należy do grona użytkowników systemu informacyjnego Europolu (EIS), władze włoskie współpracują z Europolem za pośrednictwem krajowej jednostki Europolu. W hotspotach nie realizuje się jeszcze bezpośredniej współpracy z Interpolem.

Wyzwaniem jest ograniczona zdolność hotspotów, przez co ograniczony jest także czas na pełną identyfikację, rejestrację i kontrole bezpieczeństwa. **Rozważyć należy** oddelegowanie **dodatkowych ekspertów z państw członkowskich, by umożliwić systematyczne kontrole krzyżowe**. Planuje się stworzenia mobilnego zespołu hotspot, który działałby w innych portach, do których przybywają migranci.

Obecna sytuacja pod względem zwalczania terroryzmu w **Grecji** w kontekście wdrażania podejścia „hotspot”:

- Obecnie tylko 2 z 5 planowanych hotspotów są w pełni operacyjne (Lesbos i Chios).
- Nadal nie wszystkie odciski palców są sprawdzane bezpośrednio w Eurodac.
- Aplikacja służąca do rejestracji, zainstalowana w stanowiskach pobierania odcisków palców, została dostosowana tak, by użytkownicy końcowi, po wprowadzeniu danego nazwiska, jednym kliknięciem mogli skorzystać nie tylko z krajowej bazy danych, ale również z opcji wyszukiwania w bazach danych SIS II i SLTD (Interpol).
- **W kilku hotspotach nadal nie przeprowadza się kontroli bezpieczeństwa.**

Co do zasady władze Grecji realizują współpracę z Europolem za pośrednictwem jednostki krajowej Europolu.

³ Załącznik 3 do komunikatu Komisji COM (2016) 85 final, z 10 lutego 2016 r.

– *Zarządzanie kryzysem migracyjnym za pośrednictwem IPCR – bezpieczeństwo i hotspoty*

Od czasu pełnego wdrożenia zintegrowanych uzgodnień UE dotyczących reagowania na szczeblu politycznym w sytuacjach kryzysowych (IPCR) 9 listopada 2015 r. prezydencja przewodniczyła kilku spotkaniom na ten temat przy okrągłym stole, podczas których przeanalizowano najważniejsze braki i ewentualne rozwiązania obecnego kryzysu migracyjnego i uchodźczego. Opracowywane są wnioski wspierające proces decyzyjny Rady.

Organizowane są posiedzenia poświęcone kluczowym tematom, w tym hotspotom. Tworzenie i prawidłowe funkcjonowanie hotspotów, w tym kontroli bezpieczeństwa, jest jednym z priorytetów prezydencji. 18 listopada 2015 r. i 3 marca 2016 r. odbyły się specjalne posiedzenia przy okrągłym stole dotyczące IPCR, w którym uczestniczyły Włochy, Grecja, Europol i Frontex. Osiągnięto porozumienie co do potrzeby: priorytetowego traktowania bezpieczeństwa w hotspotach, zajęcia się brakami w dostępnych stanowiskach EURODAC, by zapewnić prawidłową rejestrację i pobieranie odcisków palców, ułatwienia rozmieszczania w hotspotach krajowych oficerów łącznikowych do celów współpracy z Fronteksem i Europolem oraz co do potrzeby zapewnienia systematycznych kontroli w kilku bazach danych (SIS II, EIS, krajowa policyjna baza danych, VIS i SLTD), uzupełnianych w razie konieczności innymi instrumentami, takimi jak konwencja z Prüm i FADO.⁴ Prezydencja zasugerowała szybkie opracowanie rozwiązania umożliwiającego wymianę odcisków palców pomiędzy państwami członkowskimi oraz przyspieszenie finalizacji umowy między Fronteksem a Europolem do celów wymiany danych (do której to finalizacji doszło w międzyczasie).

Czynione są starania, by zająć się kwestią **dokumentów sfalszowanych**, w szczególności poprzez opracowanie przez Grecję nowego tymczasowego dokumentu tożsamości ze wzmocnionymi zabezpieczeniami oraz oddelegowanie do Włoch i Grecji urzędników-specjalistów ds. dokumentów. Warty odnotowania jest przykład ustanowienia przez Niderlandy zespołu wsparcia granicy, który przez sześć miesięcy bierze udział w operacjach koordynowanych przez Frontex. Jest to w pełni wyposażony multidyscyplinarny zespół liczący 45 osób (policja morska, żandarmeria wojskowa, straż przybrzeżna, eksperci ds. dokumentów itd.), który jest w stanie zająć się wszystkimi aspektami bezpieczeństwa granic i który zaczął już przeprowadzać podstawowe kontrole bezpieczeństwa.

⁴ FADO (fałszywe i autentyczne dokumenty on-line) to niejawnny system – o ograniczonym dostępie – wymiany informacji między ekspertami ds. dokumentów na temat (fałszywych i prawdziwych) dokumentów podróży i dokumentów tożsamości, ustanowiony zgodnie ze wspólnym działaniem Rady 98/700/WSiSW. Część informacji na temat autentycznych dokumentów umieszczonych w FADO jest dostępna publicznie za pośrednictwem systemu PRADO. PRADO zawiera opisy techniczne, w tym opisy najważniejszych zabezpieczeń, dokumentów podróży i tożsamości. Informacje te są dostępne na stronie internetowej Rady Unii Europejskiej.

– **Współpraca Frontex–Europol–Eurojust / kontrole bezpieczeństwa w odniesieniu do migrantów**

Poczyniono znaczne postępy we współpracy operacyjnej pomiędzy Fronteksem a Europolem. 4 grudnia 2015 r. podpisano nową **umowę operacyjną** pomiędzy tymi agencjami z myślą o zwiększeniu współpracy w zwalczaniu transgranicznej działalności przestępczej poprzez wymianę informacji, w tym danych osobowych osób podejrzewanych o popełnienie przestępstwa, oraz poprzez wspólne planowanie działań operacyjnych. 17 grudnia 2015 r. Zarząd Fronteksu przyjął środki wykonawcze dotyczące przetwarzania danych osobowych; określa się tam warunki, na których Frontex może przetwarzać dane osobowe gromadzone przez państwa członkowskie podczas lub w kontekście wspólnych operacji Fronteksu, szybkich interwencji i projektów pilotażowych. W 2016 r. Frontex rozpoczął projekt pilotażowy dotyczący przetwarzania danych osobowych i dalszego przekazywania ich do Europolu. Obecnie w ramach wspólnej operacji „Tryton” realizowany jest projekt pilotażowy z myślą o wypracowaniu szczegółowych warunków systemu PeDRA, który będzie dotyczył danych osobowych. Aby wymiana danych osobowych między Europolem a Fronteksem mogła odbywać się regularnie, zielone światło będzie musiał najpierw dać EIOD.

Ważne jest, by informacje uzyskane przez Frontex mogły być wymieniane nie tylko z Europolem, ale również z odpowiednimi organami krajowymi państw członkowskich. Jednak na mocy przepisów art. 11c obecnego rozporządzenia nie jest to możliwe. Frontex nie może też otrzymywać ani wykorzystywać danych osobowych – dotyczących przestępczości i terroryzmu – z państw trzecich. Frontex nie ma jeszcze dostępu do **SIS II**. Taki **dostęp byłby istotny dla analizy ryzyka i wykrywania podejrzanych podróży oraz wprowadzania informacji**, ze szczególnym odniesieniem do działań operacyjnych w hotspotach i w obszarze Bałkanów Zachodnich. Ponadto w przyszłości Frontex potrzebowałby również dostępu do bazy danych dotyczącej inteligentnych granic.

W ramach wspierania reakcji UE na kryzys migracyjny, funkcjonariusze **Europolu** byli rotacyjnie umieszczani w pomieszczeniach udostępnionych przez Frontex w biurach regionalnej grupy zadaniowej UE w Katanii we Włoszech oraz w Pireusie w Grecji, dzięki czemu Frontex i Europol mogły koordynować wsparcie dla państw członkowskich pierwszej linii i jak najlepiej wykorzystać istotne informacje zebrane w hotspotach.

Prokuratorzy krajowi we Włoszech i Grecji zostali wyznaczeni jako punkty kontaktowe **Eurojustu** do wspierania hotspotów oraz do przekazywania istotnych informacji i spraw biurom krajowym Eurojustu do celów sądowych działań następczych i koordynacji na szczeblu UE.

4. Broń palna i materiały wybuchowe

8 kwietnia 2016 r. wejdzie w życie rozporządzenie wykonawcze w sprawie wspólnych minimalnych standardów pozbawiania broni palnej cech użytkowych. Rada i Komisja powinny zostać poproszone o prowadzenie działań następczych i zagwarantowanie, że terminy zostaną dotrzymane. Na podstawie wniosku przedstawionego przez Komisję 18 listopada 2015 r. dotyczącego nowelizacji dyrektywy w sprawie broni palnej nr 91/477 z dnia 18 czerwca 1991 r., na forum Rady toczą się dyskusje z myślą o osiągnięciu wspólnego podejścia.

2 grudnia 2015 r. Komisja opublikowała **plan działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi bronią palną i materiałami wybuchowymi oraz ich wykorzystywaniu do celów niezgodnych z prawem**. Plan działania będzie wsparciem dla pakietu prawnego dzięki: podręcznikowi dotyczącemu śledzenia lokalizacji i pochodzenia nielegalnej broni palnej, ewentualnemu zakazowi płatności gotówką w kontekście prywatnych transakcji sprzedaży lub zakupu broni palnej i amunicji oraz ocenie warunków działania systemu wymiany informacji na temat wewnątrzunijnego przemieszczania broni palnej. W planie działania wzywa się również do pełnego wdrożenia rozporządzenia w sprawie prekursorów materiałów wybuchowych i przeprowadzenia w 2016 r. przeglądu tego rozporządzenia, jak również do lepszego wykorzystywania dostępnych narzędzi i innowacyjnych metod wykrywania z myślą o zajęciu się zagrożeniami związanymi z materiałami wybuchowymi. Komisja wspiera inicjatywy w ramach planu działania za pośrednictwem Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Kluczowe znaczenie ma nadal współpraca operacyjna za pośrednictwem Europolu w ramach **cyklu polityki unijnej dotyczącej przestępczości poważnej i zorganizowanej**, zwłaszcza w ramach planu działań operacyjnych w zakresie broni palnej. W 2015 r. liczba państw członkowskich uczestniczących w realizacji priorytetu dotyczącego broni palnej w ramach cyklu polityki UE wzrosła z 13 do 20. Znaczący jest wzrost korzystania z **punktu kontaktowego „Firearms”**. Od czasu jego otwarcia w styczniu 2014 r. do dnia dzisiejszego wpłynęło tam ponad 3 500 zgłoszeń, dotyczących około 663 dochodzeń, odnoszących się do ponad 42 000 sztuk broni palnej, przeszło 29 560 osób i około 3 340 (podejrzanych) przedsiębiorstw. W 2015 r. punkt kontaktowy „Firearms” otrzymał 2 072 zgłoszeń, czyli 59 % ogólnej liczby otrzymanych zgłoszeń (3 507), co stanowi wzrost o 51 % w stosunku do roku 2014 (z 1 370 w 2014 r. do 2 072 do końca 2015 r., łącznie 3 442 do końca 2015 r. – obecnie 3 507 zgłoszeń).

Frontex zwiększył swoje zaangażowanie w sześciu działaniach operacyjnych, ze szczególnym naciskiem na Bałkany Zachodnie, i odgrywa ważną rolę w zwalczaniu nielegalnego handlu bronią na granicach zewnętrznych UE. Kierującym działaniami w ramach europejskiej multidyscyplinarnej platformy przeciwko zagrożeniom przestępstwami (EMPACT) udostępniono połączone usługi Eurosuru z myślą o ułatwieniu zwalczania transgranicznego handlu bronią palną. W ramach regionalnej zachodniobałkańskiej sieci ds. analizy ryzyka, zarządzanej przez Frontex, we współpracy z krajami Bałkanów Zachodnich rozpoczęto fazę testową nowych wskaźników przestępczości związanej z bronią palną. Faza ta ma polegać na gromadzeniu danych na temat wykrywania nielegalnej broni palnej na granicach. Po etapie pilotażowym, w drugiej połowie 2016 r. przeprowadzona zostanie ocena dotycząca ewentualnej konsolidacji nowego modelu wymiany danych, która przyczyni się do lepszego przygotowywania działań operacyjnych. W 2015 r. Frontex uczestniczył w „dniach wspólnego działania” organizowanych w ramach operacji „Blue Amber”, mających na celu zwalczanie handlu bronią palną, i będzie nadal wspierać organizowanie takich dni w 2016 r. poprzez kompleksowe wspólne operacje, zwłaszcza na obszarze Bałkanów Zachodnich.

COSI ustalił, że należy sporządzić przegląd wszystkich działań w odniesieniu do nielegalnej broni palnej.

5. Służby bezpieczeństwa

Pod przewodnictwem prezydencji niderlandzkiej, z myślą o jeszcze większym zacieśnieniu współpracy służb bezpieczeństwa poza kontekstem UE, grupa ds. zwalczania terroryzmu (CTG) działa na rzecz wzmocnienia wielostronnej wymiany informacji w czasie rzeczywistym, a jej celem jest uruchomienie do połowy 2016 r. nowej platformy w celu ułatwienia takiej wymiany. Na nieformalnym posiedzeniu Rady ds. WSiSW 25 stycznia 2016 r. przewodniczący tej grupy poinformował o planowanych środkach.

Obok znacznej współpracy prowadzonej już przez państwa członkowskie, 1 lutego 2016 r. w Paryżu, z inicjatywy francuskiego krajowego koordynatora ds. wywiadu, odbyło się posiedzenie europejskich organów rządowych⁵ pod kierownictwem ministra spraw wewnętrznych Bernarda Cazeneuve’a, z udziałem Koordynatora UE ds. Zwalczania Terroryzmu.

⁵ Austria, Belgia, Dania, Republika Federalna Niemiec, Francja, Włochy, Irlandia, Niderlandy, Norwegia, Polska, Hiszpania, Szwecja, Zjednoczone Królestwo.

6. Przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu

2 lutego 2016 r. Komisja przedstawiła **plan działania** na rzecz skuteczniejszego zwalczania finansowania terroryzmu, zawierający w sumie 20 środków, które należy podjąć, w tym wnioski dotyczące aktów ustawodawczych i działań nieustawodawczych. 12 lutego 2016 r. **Rada do Spraw Gospodarczych i Finansowych** przyjęła konkluzje, w których wyrażono zadowolenie z planu działania, w szczególności w związku z tym, że przewidziano w nim zmiany do dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz przyspieszone wdrażanie oenzetowskich środków dotyczących zamrażania aktywów. Państwa członkowskie wezwano do przyspieszenia transpozycji dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy. Rada wezwała do ustanowienia platformy UE ds. osób i podmiotów, w stosunku do których poszczególne państwa członkowskie, na podstawie swoich przepisów krajowych, wprowadziły zamrożenie aktywów w związku z terroryzmem.

4. **dyrektywa w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy**, przyjęta 20 maja 2015 r., musi zostać wdrożona na szczeblu krajowym najpóźniej do końca 2016 r. Komisja przedstawi wniosek ustawodawczy w sprawie zmiany 4. dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy pod względem: zharmonizowanych wzmocnionych środków należytej staranności lub potencjalnych środków zaradczych w odniesieniu do państw trzecich wysokiego ryzyka, platform wymiany walut wirtualnych, instrumentów przedpłaconych, dostępu przez jednostki analityki finansowej (FIU) i inne właściwe organy do scentralizowanych rejestrów rachunków bankowych i kont płatniczych lub elektronicznych systemów wyszukiwania danych, oraz zwiększenia dostępu FIU do informacji i usprawnienia wymiany informacji przez te jednostki. Komisja ogłosiła również, że wkrótce przedstawi plan działania UE służący zwalczaniu nielegalnych przepływów finansowych związanych z handlem dziką fauną i florą.

17 grudnia 2015 r. przyjęto **rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2253** w celu wzmocnienia działań przeciwko finansowaniu terroryzmu, zwłaszcza przeciwko Daisz. Zachęca się w niej do ściślejszej współpracy z sektorem prywatnym. Państwa członkowskie i Europol powinny w dalszym ciągu zacieśniać współpracę z sektorem prywatnym w celu skutecznej walki z finansowaniem terroryzmu na szczeblu operacyjnym.

Od czasu jego wejścia w życie w 2010 r. do dnia dzisiejszego w ramach programu TFTP dostarczono ponad 16 700 wskazówek wywiadowczych. Od stycznia 2015 r. do końca stycznia 2016 r. organy amerykańskie dokonały 50 zgłoszeń, a państwa członkowskie i Europol wysłały 160 zapytań, generując ponad 9 400 wskazówek wywiadowczych mających znaczenie dla 28 państw członkowskich. Obejmuje to prawie 100 wymian informacji w ramach programu TFTP dotyczących podróżujących bojowników (Syria/Irak/IS), które doprowadziły do wygenerowania ponad 2 900 wskazówek dotyczących konkretnie tego zjawiska (mających znaczenie dla 27 państw członkowskich). Program TFTP był również pomocny w dochodzeniach w sprawie ataków terrorystycznych z listopada 2015 r., generując niemal 800 wskazówek. Biorąc pod uwagę perspektywę ogólną, program TFTP okazał się cennym narzędziem w dochodzeniach dotyczących zwalczania terroryzmu, ponieważ zwiększa możliwość określenia sieci terrorystycznych, często uzupełniając brakujące elementy w łańcuchu dochodzeniowym.

Art. 4 umowy UE–USA w sprawie TFTP wyłącza z zakresu stosowania tego programu dane o transakcjach finansowych związane z jednolitym obszarem płatności w euro (SEPA) (transakcje finansowe denominowane w euro wszystkich państw członkowskich UE plus Islandia, Norwegia, Liechtenstein, Szwajcaria, Monako i San Marino). W ocenie skutków z 2013 r. stwierdzono, że system śledzenia w obrębie SEPA nie jest proporcjonalny i ma ograniczoną wartość dodaną.

Od lutego 2014 r. wszystkie państwa strefy euro musiały zastąpić wszystkie polecenia przelewu i polecenia zapłaty w euro dokonywane w strefie euro transakcjami związanymi z SEPA.

Przejściowe zwolnienia z tego obowiązku w państwach członkowskich UE wygasły w lutym 2016 r. Do końca października 2016 r. wszystkie państwa SEPA spoza UE mają przestrzegać ram SEPA. W związku z powyższym TFTP nie stanowi narzędzia do śledzenia (finansowania) działalności terrorystycznej w krajach SEPA i pomiędzy nimi w przypadku transakcji SEPA, które są wyłączone z zakresu stosowania art. 4 umowy UE–USA w sprawie TFTP.

Oznacza to w szczególności istnienie luk informacyjnych w określaniu informacji kontekstowych na temat zagranicznych bojowników terrorystycznych i ich współników w krajach objętych SEPA, co zmniejsza możliwości wykrywania i udaremniania działań sieci (wsparcia) terrorystów, w tym powiązanej działalności finansowej. Włączenie sieci jednostek analityki finansowej (FIU) do Europolu w 2016 r. nie wypełni luki informacyjnej, ponieważ podejście przyjęte w programie TFTP nie jest częścią metod pracy sieci FIU. W komisyjnym planie działania UE na rzecz skuteczniejszego zwalczania finansowania terroryzmu, opublikowanym 2 lutego 2016 r., stwierdza się, że Komisja zbada potrzebę wprowadzenia systemu uzupełniającego umowę UE–USA w sprawie TFTP przed czwartym kwartałem 2016 r.

– ***FIU.NET***

1 stycznia 2016 r. sieć FIU.NET została wbudowana w strukturę Europolu (ECTC). Obecnie platforma prowadzona jest przez Europol, jednak między bazą danych FIU.NET a bazą danych Europolu nie ma wzajemnego połączenia. FIU.NET daje krajowym jednostkom FIU możliwość kontaktowania się ze sobą i wzajemnego weryfikowania danych w czasie rzeczywistym. W 2016 r. szczególna uwaga zostanie zwrócona na ukończenie integracji FIU.NET z Europolem w zakresie zarządzania i technologii. W tym kontekście istotne jest, by utrzymać cechy charakterystyczne i technologię bazy danych Match3.

7. Dyrektywa w sprawie bezpieczeństwa sieci i informacji

7 grudnia 2015 r. prezydencja luksemburska osiągnęła nieformalne porozumienie z Parlamentem Europejskim co do wspólnych przepisów zwiększających w UE bezpieczeństwo sieci i informacji. Nowa dyrektywa określi, jakie obowiązki w dziedzinie bezpieczeństwa cybernetycznego będą musieli spełniać operatorzy usług podstawowych oraz dostawcy usług cyfrowych. Obie grupy będą musiały podejmować środki w celu kontroli ryzyka cybernetycznego oraz zgłaszać poważne incydenty bezpieczeństwa, ale rozwiązania szczegółowe będą dla każdej grupy inne. W nadchodzących miesiącach niderlandzka prezydencja planuje zorganizować spotkania w związku z utworzeniem sieci CSIRT (sieci współpracy operacyjnej).

8. Dowód elektroniczny

Internetowe kanały komunikacji i różne media społecznościowe, w tym technologie oparte na szyfrowaniu, są narzędziami powszechnie używanymi przez terrorystów. Prezydencja luksemburska zainicjowała na forum Rady szeroką debatę orientacyjną na temat kwestii dotyczących uzyskiwania i wykorzystywania dowodów elektronicznych w postępowaniach karnych, takich jak skuteczność istniejących ram wzajemnej pomocy prawnej, skutek unieważnienia dyrektywy 2006/24/WE (dyrektywa w sprawie zatrzymywania danych) przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości, przetwarzanie w chmurze i jurysdykcja, współpraca z dostawcami usług, i z władzami USA – w szczególności, a także potrzeba zapewnienia poszanowania praw podstawowych w tym obszarze. We wspólnym dokumencie Eurojustu i Europolu *Wspólne wyzwania w zwalczaniu cyberprzestępczości* (dok. 14812/15) sporządzonym na podstawie praktycznych doświadczeń operacyjnych przedstawiono możliwe sposoby sprostania tym problemom z punktu widzenia egzekwowania prawa i ścigania.

Dyskusję na temat tych kwestii kontynuuje prezydencja niderlandzka, koncentrując się zwłaszcza na sposobach zapewnienia skutecznej wzajemnej pomocy prawnej, możliwościach określenia wspólnego podejścia w odniesieniu do, przykładowo, obowiązujących zasad jurysdykcji, w przypadku gdy lokalizacja danych lub źródło cyberataku nie jest znane, oraz na sposobach ustanowienia wspólnych ram współpracy z sektorem prywatnym, w szczególności z zagranicznymi dostawcami usług internetowych. W następstwie dyskusji na nieformalnym posiedzeniu ministrów sprawiedliwości i spraw wewnętrznych (25–26 stycznia 2016 r. w Amsterdamie) podjęte zostaną wysiłki na rzecz zgromadzenia dalszej wiedzy fachowej w przedmiotowych kwestiach na organizowanej przez prezydencję w dniach 7–8 marca 2016 r. konferencji dotyczącej jurysdykcji w cyberprzestrzeni. Wyniki konferencji zostaną przedstawione na posiedzeniu Rady ds. WSiSW w czerwcu 2016 r.

II. ZAPOBIEGANIE RADYKALIZACJI POSTAW I OCHRONA WARTOŚCI

1. Zapobieganie – aspekty ogólne

Niderlandzka prezydencja zorganizowała w dniach 1–2 lutego 2016 r. w Amsterdamie konferencję pt. „Myśl globalnie, działaj lokalnie: kompleksowe podejście do przeciwdziałania radykalizacji i brutalnemu ekstremizmowi” w celu omówienia znaczenia podmiotów lokalnych w ogólnounijnych wysiłkach na rzecz przeciwdziałania terroryzmowi, a także spersonalizowanych podejść do przeciwdziałania radykalizacji, w tym skupienia się na aspektach związanych z płcią oraz zwrócenia uwagi na powracających zagranicznych bojowników. Zwiększenie lokalnych zdolności do walki z radykalizacją postaw poprzez struktury skupiające wiele podmiotów będzie też omawiane przez nową grupę roboczą LOCAL działającą w ramach sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw (RAN). Ta grupa robocza służy jako podstawa do współdziałania z innymi odnośnymi inicjatywami.

– Sieć upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw (RAN) – centrum doskonałości

Komisja przeznaczyła do 25 mln EUR na lata 2014–2017 na utworzone 1 października 2015 r. centrum doskonałości w ramach sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw (RAN). Nowe centrum rozpoczęło już działalność, między innymi przeprowadzając wizytę studyjną w więzieniach w Paryżu i w Vught (NL) oraz upowszechniając wiedzę na temat niemieckiego podejścia do zwalczania prawicowego brutalnego ekstremizmu. Na spotkaniach omawiano sposoby identyfikowania samotnych zamachowców i postępowania z nimi oraz możliwości angażowania do strategii deradykalizacji specjalistów z zakresu zdrowia psychicznego. Odbyły się również posiedzenia grup roboczych ds. edukacji; więzień i probacji; policji i organów ścigania; młodzieży, rodziny i społeczności; komunikacji i narracji; władz lokalnych, pamięci o ofiarach terroryzmu; a także ds. ochrony zdrowia i opieki społecznej. W najbliższych tygodniach planowane są dalsze spotkania i posiedzenia grup roboczych.

Centrum doskonałości w ramach sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw (RAN) zachęca środowisko akademickie i specjalistów praktyków do zaangażowania się w jego działania. Aby zwiększyć reprezentatywność niedawno zainicjowanej grupy roboczej RAN Local, jak też RAN Health and Social Care, do udziału w pracach zachęca się zwłaszcza specjalistów praktyków z Europy Wschodniej i Południowej. Organy krajowe mogą występować w swoim państwie członkowskim o indywidualnie dopasowane wsparcie ze strony sieci RAN (szkolenia, warsztaty i doradztwo) finansowane w całości przez Komisję – w Wiedniu odbyły się już zorganizowane przez centrum doskonałości RAN warsztaty dotyczące infolinii, a w Atenach zorganizowane przez RAN warsztaty poświęcone szkoleniu instruktorów. Komisja bada możliwości zaangażowania RAN do działań z kluczowymi państwami trzecimi, ze szczególnym uwzględnieniem regionu Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (MENA), Bałkanów Zachodnich i Turcji.

2. Internet

– *Jednostka ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie (EU IRU)*

UE nadal skupia się na zwalczaniu radykalizacji postaw w internecie. EU IRU w Europolu, wchodząca obecnie w skład ECTC, odnotowała 3 351 przypadków potencjalnych treści ekstremistycznych / prezentujących przemoc, uruchamiając 2 037 zgłoszeń i powodując 1 793 usunięcia. Odsetek zgłoszeń zakończonych usunięciem treści wynosi 88%. Nadal trwa proaktywna współpraca z dostawcami usług internetowych. Od utworzenia jednostki 1 lipca 2015 r. otrzymano 144 wkłady z 26 państw członkowskich. **Aby działania EU IRU się powiodły, państwa członkowskie muszą z nią ściśle współpracować, tak by mogła zwiększyć liczbę zgłoszeń.** Cztery państwa członkowskie nie wyznaczyły jeszcze krajowego punktu kontaktowego IRU; powinny to zrobić jak najszybciej. Wykorzystanie potencjału EU IRU zależy w dużej mierze od zasobów. Celem jednostki jest osiągnięcie uzgodnionej i przewidzianej w planie działania zdolności zatrudnienia. W 2016 r. IRU opracuje scentralizowaną koncepcję monitorowania mediów społecznościowych, rozwinie możliwości EU IRU w zakresie „rozszyfrowywania” funkcji sieci dźihadystów we wszystkich mediach społecznościowych, zintensyfikuje stosunki z sektorem prywatnym, w tym poprzez „dni wspólnego działania”, wniesie aktywny wkład w Forum UE poświęcone internetowi, opracuje specjalną platformę Europolu przeznaczoną dla ekspertów (EPE), aby ustrukturyzować i ułatwić kontakty z uczelniami i ośrodkami badawczymi.

– *Forum UE poświęcone internetowi*

3 grudnia 2015 r. Komisja zorganizowała pierwsze posiedzenie ministerialne Forum UE poświęconego internetowi z udziałem ministrów ds. WSiSW i wysokich rangą przedstawicieli największych światowych firm zarządzających mediami społecznościowymi. Uczestnicy zgodzili się, że Daisz i inne ugrupowania ekstremistyczne wykorzystują internet do rozpowszechniania propagandy, rekrutowania nowych członków oraz zachęcania do aktów przemocy. Zgodzili się także, że istotne jest, by rządy i branża internetowa dysponowały skutecznymi mechanizmami szybkiego usuwania treści terrorystycznych oraz propagowania skutecznych alternatywnych narracji. 3 grudnia ministrowie potwierdzili również, że należy podjąć działania w celu ustanowienia na szczeblu UE dialogu z branżą internetową na temat mowy nienawiści w internecie. Ten dialog na szczeblu UE wykorzystywałby w stosownych przypadkach ramy Forum UE poświęconego internetowi, w pełnej synergii z pracami nad stawianiem czoła terroryzmowi.

22 stycznia 2016 r. uczestnicy Forum spotkali się ponownie w Brukseli, aby omówić harmonogram konkretnych działań w 2016 r. Harmonogram i jego priorytety opracowuje się w oparciu o wkład wszystkich zainteresowanych stron, uwzględniając cele omówione na spotkaniu inauguracyjnym, w tym środki stawiania czoła mowie nienawiści w internecie oraz sposoby skutecznego usprawnienia usuwania szkodliwych treści.

– ***Zespół Doradczy ds. Strategicznej Komunikacji w sprawie Syrii (SSCAT)***

W grudniu 2015 r. SSCAT zorganizował pierwszą sesję szkoleniową dla ekspertów z 20 państw członkowskich oraz przedstawicieli Komisji i ESDZ. W trakcie szkolenia Facebook, Twitter i YouTube przekazały sieci praktyczne wskazówki odnośnie do optymalnego prowadzenia kampanii online, przedstawiając uczestnikom możliwości poszczególnych platform.. Al-Dżazira przedstawiła ponadto swój opublikowany w internecie film dokumentalny pt. „Życie w zawieszeniu”. Celem szkolenia było przekazanie sieci SSCAT wiedzy eksperckiej sektora prywatnego, zwłaszcza w zakresie najnowszych technologii, cyfrowych technik narracyjnych i procesu redakcyjnego.

W ramach obecnego projektu współpraca SSCAT z jednostką ds. badań, informacji i łączności w brytyjskim ministerstwie spraw wewnętrznych kontynuowana będzie do czerwca 2016 r. W tym czasie zespół doradczy został wzmocniony przez włączenie wysokiego rangą dyrektora ds. kreatywności, który może lepiej reagować na konkretne życzenia klientów z państw członkowskich w odniesieniu do tej dziedziny. Do chwili obecnej 13 państw członkowskich skorzystało z usług doradczych SSCAT. Następne spotkanie w ramach sieci SSCAT odbędzie się w Brukseli 16 marca 2016 r., a w czerwcu 2016 r. zostanie zorganizowana konferencja. Obecnie finalizowane są uzgodnienia z Komisją w celu kontynuowania projektu po zakończeniu pierwszej połowy 2016 r.

3. Reakcja wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na radykalizację postaw

W nawiązaniu do zorganizowanej 19 października 2015 r. konferencji wysokiego szczebla poświęconej reakcji wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na radykalizację postaw Rada przyjęła 20 listopada 2015 r. konkluzje w sprawie wzmacniania reakcji wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na radykalizację skutkującą terroryzmem i brutalnym ekstremizmem. By wdrożyć wspomniane konkluzje, Komisja podjęła następujące kroki.

Na wniosek Komisji Europejska Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN) dostosowała swój budżet na 2015 i 2016 r. a w okresie od października 2015 r. do marca 2016 r. zorganizowała cztery 1,5-dniowe szkolenia na temat sądowych aspektów walki z terroryzmem i zapobiegania radykalizacji postaw. Program realizowany jest we współpracy z akademiami sędziowskimi z Francji, Hiszpanii, Niemiec oraz Belgii, jest również otwarty dla sędziów i prokuratorów z 28 państw członkowskich UE; spodziewany jest udział 240 sędziów, prokuratorów i wykładowców kadr wymiaru sprawiedliwości. 54 wyspecjalizowanych i niewyspecjalizowanych sędziów i prokuratorów uczestniczy w, zazwyczaj trzydniowych, wymianach organizowanych w siedmiu państwach członkowskich UE (IT, FR, UK, BE, SE, ES, DE). Aby zakończyć i podsumować działania z zakresu szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości, o które wystąpiła Komisja, 20 maja 2016 r. zostanie zorganizowana konferencja końcowa w Brukseli z udziałem komisarz Věry Jourové, ze szczególnym uwzględnieniem szkolenia personelu zakładów karnych w dziedzinie deradykalizacji.

Zapewniono również finansowanie projektów w 2015 i 2016 r. w ramach programu „Sprawiedliwość”: 1,5 mln EUR przeznaczono na szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości w 2015 r. (zaproszenie do składania wniosków JUST/2015/JTRA/AG/EJTR) w ramach priorytetów „sądowe aspekty walki z terroryzmem i przestępczością zorganizowaną” i „zapobieganie radykalizacji postaw w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności”. Wciąż trwają prace nad oceną.

1 mln EUR przeznaczono na współpracę sądową w 2015 r. (zaproszenie do składania wniosków JUST/2015/JCOO/AG) w ramach priorytetu „walka z terroryzmem przez zapobieganie radykalizacji postaw”. Zaproszenie opublikowano w 2015 r. a termin składania wniosków upłynął w styczniu 2016 r. Wśród priorytetów znalazły się: 1) Zapobieganie radykalizacji postaw w zakładach karnych, w tym programy resocjalizacji; 2) Propagowanie rozwiązań alternatywnych wobec pozbawienia wolności oraz badanie roli probacji w UE w walce z radykalizacją postaw, w tym programów resocjalizacji; 3) Opracowywanie metod oceny ryzyka; oraz 4) Rola systemów wymiaru sprawiedliwości dla nieletnich w kontekście zwalczania terroryzmu. Komisja otrzymała tylko kilka wniosków, obecnie są one oceniane.

Roczny program prac na rok 2016 programu „Sprawiedliwość” (który nie został jeszcze przyjęty) zawiera zaproszenie do składania wniosków o dotacje na działania opiewające na kwotę 4 mln EUR wspierające projekty mające na celu zapobieganie radykalizacji postaw prowadzącej do terroryzmu i brutalnego ekstremizmu. Zaproszenie zostanie opublikowane w połowie 2016 r., priorytety będą obejmowały wspieranie realizacji konkluzji Rady z 20 listopada 2015 r. w sprawie reakcji wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych.

Komisja współpracuje z Eurojustem w temacie Monitora Skazań za Terroryzm (TCM) w zakresie stosownych ram legislacyjnych i odpowiedniego orzecznictwa w państwach członkowskich w odniesieniu do terroryzmu i radykalizacji postaw prowadzącej do aktów przemocy, w tym stosowania rozwiązań alternatywnych wobec postępowania karnego i pozbawienia wolności. Komisja współpracuje z Europejską Organizacją do spraw Probacji (CEP) i z EuroPris; obie organizacje finansowane są z dotacji na działalność w ramach programu „Sprawiedliwość”, a celem jest włączenie tych organizacji w specjalne szkolenia dla personelu zakładów karnych i kuratorów. W dniach 24–25 listopada 2015 r. EuroPris zorganizowała spotkanie grupy ekspertów ds. radykalizacji postaw. 26 kwietnia 2016 r. Criminal Justice Platform (EuroPris, CEP i Europejskie forum sprawiedliwości naprawczej) zorganizuje w Barcelonie konferencję na temat przeciwdziałania radykalizacji postaw i brutalnemu ekstremizmowi. Komisja utrzymuje również kontakty z Radą Europy: grupa robocza ds. współpracy penalnej (PC-CP) pracuje nad podręcznikiem dla personelu zakładów karnych dotyczącym radykalizacji postaw. W 2016 r. DG JUST zapewni dotację bezpośrednią dla Rady Europy na rozwój danych statystycznych SPACE oraz utworzenie sieci organów monitorujących zakłady karne (sieć UE NPM) w państwach członkowskich. Umożliwi to gromadzenie danych na temat zasięgu problemu radykalizacji postaw w państwach członkowskich.

Grupa robocza RAN ds. więzień i probacji zostanie również zaangażowana w realizację konkluzji z 20 listopada 2015 r.

4. **Zapobieganie radykalizacji postaw poprzez edukację, propagowanie tolerancji i zwalczanie dyskryminacji, rasizmu i ksenofobii**

– ***Edukacja***

Komisja planuje konkretne **inicjatywy w dziedzinie edukacji, młodzieży, kultury i sportu w celu zapobiegania radykalizacji postaw**. Przewiduje się projekty flagowe oraz specjalne zaproszenia do składania wniosków w ramach programu Erasmus + (400 mln EUR do roku 2020). Celom zawartym w oświadczeniu paryskim ministrów edukacji z 17 marca 2015 r. nadano rangę priorytetu w finansowaniu programu Erasmus + już od roku 2016.

– ***Zwalczanie rasizmu i ksenofobii***

Komisja, jako strażniczka traktatów, w grudniu 2015 r. rozpoczęła badania nad transpozycją i wdrażaniem w kilku państwach członkowskich decyzji ramowej 2008/913/WSiSW w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych w celu wszczęcia w stosownych przypadkach postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

Zarazem intensyfikowane są działania, aby wspierać państwa członkowskie w **rozwijaniu proaktywnych praktyk prowadzenia dochodzeń i ścigania**, łącznie z utworzeniem w 2016 r. nowej unijnej grupy roboczej wysokiego szczebla ds. walki z rasizmem, ksenofobią i innymi formami nietolerancji jako platformy służącej ułatwianiu wymiany najlepszych praktyk, opracowywaniu wytycznych dla państw członkowskich oraz zacieśnianiu współpracy z odpowiednimi podmiotami, w tym społeczeństwem obywatelskim. Zapobieganie wszelkim formom nietolerancji i zwalczanie jej nadal jest jednym z podstawowych priorytetów finansowania w ramach programu „Prawa, równość i obywatelstwo” a kwestia finansowania będzie również traktowana priorytetowo w 2016 r. w celu wsparcia konkretnych szkoleń dla funkcjonariuszy publicznych i zachęcania do monitorowania, zgłaszania i rejestrowania przypadków przestępstw z nienawiści i nawoływania do nienawiści.

Ponadto, bezpośrednio nawiązując do **pierwszego dorocznego symposium na temat praw podstawowych** zorganizowanego w dniach 1–2 października 2015 r. Komisja mianowała Katharinę von Schnurbein koordynatorem ds. zwalczania antysemityzmu a Davida Friggieriego – koordynatorem ds. zwalczania islamofobii. Oboje koordynatorów ma przede wszystkim zwracać uwagę personelu szczebla politycznego Komisji na problemy danej społeczności oraz pomagać w koordynacji wysiłków podejmowanych we wszystkich służbach Komisji w kontekście nadrzędnej polityki Komisji dotyczącej rasizmu, ksenofobii i innych form nietolerancji. Koordynatorzy będą kontaktowali się z państwami członkowskimi, Parlamentem Europejskim, innymi instytucjami i odpowiednimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

- ***Przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się nawoływania do nienawiści w internecie mającego na celu podburzanie do przemocy i nienawiści***

Dialog EU z przedsiębiorstwami z branży IT, państwami członkowskimi i podmiotami społeczeństwa obywatelskiego na temat nawoływania do nienawiści w internecie został zainicjowany w następstwie pierwszego dorocznego symposium na temat praw podstawowych w dniach 1–2 października 2015 r. Ten unijny dialog ma na celu zbadanie możliwości wzmocnienia rozwijania alternatywnych narracji, pokonania bieżących trudności w zakresie usprawniania obowiązujących systemów sprawozdawczości i zapewnienia szybkiego usuwania nielegalnej, podlegającej do przemocy mowy nienawiści w internecie; celem jest też omówienie roli „zaufanych sprawozdawców” i społeczeństwa obywatelskiego w wykrywaniu nawoływania do nienawiści w internecie i powiadamianiu o nim, a także zwiększenie przejrzystości w stosowaniu procedur powiadamiania i usuwania nielegalnych treści.

Prace nad problemem nawoływania do nienawiści w internecie wiążą się ze strategią jednolitego rynku cyfrowego zainicjowaną w maju 2015 r. W tym kontekście, w ramach reakcji regulacyjnej, 30 grudnia 2015 r. zakończono konsultacje społeczne na temat platform i nielegalnych treści, gdzie analizowano między innymi zakres zwolnienia od odpowiedzialności w dyrektywie o handlu elektronicznym, procedury powiadamiania i podejmowania działań i obowiązek dochowania należytej staranności. Dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych, która zawiera przepisy zakazujące programów zawierających wypowiedzi szerzące nienawiść, jest również poddawana przeglądowi, w szczególności w celu zbadania skuteczności tej dyrektywy w zintegrowanym środowisku medialnym.

– ***Zestaw narzędzi komunikacyjnych na rzecz propagowania w UE szacunku, tolerancji i niedyskryminacji***

W grudniu 2015 r. Agencja Praw Podstawowych UE (FRA) oraz Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Austrii zorganizowały wspólnie w Wiedniu warsztaty na temat opracowania zestawu najlepszych praktyk komunikacyjnych w zakresie propagowania w UE szacunku, tolerancji i niedyskryminacji. Uczestnikami byli między innymi przedstawiciele instytucji UE, władz krajowych i samorządu terytorialnego oraz eksperci ds. komunikacji specjalizujący się w zwalczaniu rasizmu, w deradykalizacji i kształtowaniu postaw tolerancji, szacunku i niedyskryminacji. Najważniejsze wnioski sformułowane podczas warsztatów są następujące: komunikacji nie należy rozumieć jako jednokierunkowego odgórnego instrumentu, lecz jako dialog; partnerów tego dialogu należy włączyć do planowania określonych strategii komunikacyjnych; bardzo istotną rolę pełnią podmioty na poziomie lokalnym; należy prowadzić działania informacyjne na temat praw i wartości zapisanych w Karcie praw podstawowych oraz przejść od reagowania post factum do prewencji, wykraczając poza narracje alternatywne poprzez kreowanie narracji pozytywnych. Wnioski te zostaną przedstawione na odpowiednich posiedzeniach grup roboczych Rady i zaprezentowane właściwym podmiotom na szczeblu UE i krajowym. Będą również wykorzystane na organizowanym przez FRA w czerwcu 2016 r. forum praw podstawowych.

III. WSPÓŁPRACA Z NASZYMI PARTNERAMI MIĘDZYNARODOWYMI

Rada do Spraw Zagranicznych przeprowadziła 14 grudnia debatę na temat zewnętrznych priorytetów UE w zakresie zwalczania terroryzmu i uzgodniła – jak zaznaczono w rozesłanym z wyprzedzeniem piśmie wysokiej przedstawiciel – że potrzebne jest pilne wdrożenie konkluzji Rady do Spraw Zagranicznych z 9 lutego 2015 r. w sprawie walki z terroryzmem. Wysoka przedstawiciel skupiła się w swoim piśmie na kilku regionach priorytetowych, w których zagrożenie ze strony grup terrorystycznych dla interesów UE jest najbardziej widoczne (Bliski Wschód i Afryka Północna; Turcja; Bałkany Zachodnie), i zwróciła uwagę na szereg priorytetów tematycznych, takich jak przeciwdziałanie brutalnemu ekstremizmowi, zwalczanie finansowania terroryzmu i ochrona lotnictwa.

– *Region Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej oraz Turcja*

Pakiety pomocy w zwalczaniu terroryzmu są na różnych etapach opracowywania z szeregiem priorytetowych krajów regionu **Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej i z Turcją**.

Przygotowywane jest pismo wysokiej przedstawiciel/wiceprzewodniczącej Komisji Federiki Mogherini do premiera Tunezji przedstawiające w zarysie kompleksowy pakiet pomocy w zwalczaniu terroryzmu, który ma być zaoferowany **Tunezji**; został on uzgodniony na forum KPiB 26 listopada 2015 r. Równocześnie postępują prace nad wdrożeniem działań zawartych w pakiecie. Tunezja wyznaczyła koordynatora programu reformy sektora bezpieczeństwa o wartości 23 mln EUR, co umożliwi rozpoczęcie jego realizacji. W grudniu 2015 r. przyjęto decyzję Komisji w sprawie finansowania w celu oddelegowania kilku ekspertów do współpracy z władzami tunezyjskimi z myślą o wspieraniu opracowania i wdrożenia kompleksowego podejścia do zwalczania terroryzmu. W styczniu 2016 r. rozpoczęto projekt w celu wsparcia wydziału sądowego zajmującego się zwalczaniem terroryzmu (długoterminowy, Instrument na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, 300 000 EUR). W grudniu 2015 r. Komisja przyjęła decyzję dotyczącą projektu mającego na celu zwiększenie zaangażowania społeczności w zakresie bezpieczeństwa granic i zarządzania granicami i promowanie realnych alternatywnych źródeł utrzymania w marginalizowanych społecznościach przygranicznych, realizowanego przez Danish Refugee Council / Danish Demining Group, International Alert, we współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi. Działania szkoleniowe są prowadzone w ramach projektu PREV-UE (zapobieganie radykalizacji postaw).

Na prośbę władz tunezyjskich w styczniu 2016 r. odbyła się wizyta przedstawicieli TAIEX w celu zbadania możliwości udzielenia przez UE pomocy na rzecz wzmocnienia zdolności wydziału zajmującego się zwalczaniem terroryzmu/bezpieczeństwem w zakresie zapobiegania radykalizacji postaw. Przygotowywana jest wizyta przedstawicieli sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw. Delegację tunezyjską zaproszono również do siedziby Eurojustu z myślą o przeprowadzeniu wizyty studyjnej w marcu w celu przeanalizowania sposobów zwiększenia współpracy. Zachęca się do współpracy sądowej w sprawach karnych poprzez propagowanie instrumentów Rady Europy.

W dniach 15–17 grudnia **Jordanię** odwiedzili koordynator UE ds. Zwalczania Terroryzmu oraz zastępca sekretarza generalnego ESDZ. Spotkania z władzami Jordanii pokazały, że istnieje duże zainteresowanie zacieśnieniem współpracy w zakresie zwalczania finansowania terroryzmu, bezpieczeństwa granic i ochrony lotnictwa oraz przeciwdziałania brutalnemu ekstremizmowi. Aby osiągnąć pełne zrozumienie wspólnych priorytetów, rząd Jordanii zgodził się zorganizować warsztaty na temat zwalczania terroryzmu z udziałem ekspertów z państw członkowskich, które odbędą się 15 marca.

W wyniku tych warsztatów powinien powstać wspólny plan w celu zwrócenia uwagi zarówno na skalę istniejącej współpracy, w tym wart 10 mln EUR projekt mający na celu budowanie zdolności zarówno rządu Jordanii jak i społeczeństwa obywatelskiego do radzenia sobie z problemem brutalnego ekstremizmu, a także w celu wskazanie nowych dziedzin współpracy w zakresie zwalczania terroryzmu, w tym projekty budowania zdolności, propagowanie współpracy sądowej w sprawach karnych przy pomocy istniejących instrumentów Rady Europy oraz działania z udziałem agencji UE, w tym Europolu i CEPOLU. Delegacja unijnej sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw odwiedziła Jordanię na początku grudnia, aby omówić radykalizację postaw w zakładach karnych.

W dniach 26–27 stycznia 2016 r. odbyły się dwustronne rozmowy w **Libanie** na temat zwalczania terroryzmu. Ze strony UE uczestniczyli: koordynator UE ds. zwalczania terroryzmu, zastępca sekretarza generalnego ESDZ i dyrektor ds. bezpieczeństwa w DG HOME, a także przedstawiciele Europolu, CEPOLU i Fronteksu. UE finalizuje teraz plan działania na rzecz współpracy z władzami Libanu w zakresie zwalczania terroryzmu. Plan ten stanowić będzie podstawę wzmocnionej współpracy w następujących dziedzinach: przeciwdziałanie brutalnemu ekstremizmowi, wymiar sprawiedliwości i egzekwowanie prawa, współpraca sądowa w sprawach karnych, ochrona lotnictwa oraz zwalczanie finansowania terroryzmu. Obie strony uzgodniły, że agencje UE, w szczególności Europol i CEPOL, mogą odegrać istotną rolę w budowaniu mocniejszych powiązań w sferze egzekwowania prawa. W oparciu o wspomniany plan działania, UE opracuje dla Libanu kompleksowy pakiet pomocy w zakresie zwalczania terroryzmu, opierając się na modelu tunezyjskim.

W dniach 16–17 lutego 2016 r. koordynator UE ds. Zwalczania Terroryzmu oraz zastępca sekretarza generalnego ESDZ odwiedzili **Algierię**. Spotkania na wysokim szczeblu z ministrami ds. Maghrebu i Sahelu, ministrami spraw wewnętrznych i ds. wyznań oraz z wysokimi urzędnikami ministerstwa sprawiedliwości utorowały drogę do zgody na zorganizowanie przed latem 2016 r. warsztatów poświęconych zwalczaniu terroryzmu, aby wskazać konkretne obszary przyszłej współpracy w walce z terroryzmem. Możliwe obszary przyszłej współpracy obejmują: podejście sądownictwa karnego do walki z terroryzmem, pomoc dla wydziałów sądowych wyspecjalizowanych w walce z terroryzmem, zapobieganie radykalizacji i problematykę deradykalizacji, zarządzanie kryzysowe po ataku terrorystycznym, przystąpienie Algierii do konwencji Rady Europy, opracowywanie tekstów prawnych, ściślejszą współpracę z agencjami UE oraz współpracę mającą na celu umożliwienie budowania potencjału państw w tym regionie. Algieria zaproponowała strategiczny dialog na temat bezpieczeństwa i przeciwdziałania terroryzmowi. UE skorzysta z fachowej pomocy Algierii, zwłaszcza w zakresie deradykalizacji. Ekspert ds. walki z terroryzmem i bezpieczeństwa został wysłany do delegatury UE w Algierze w grudniu 2015 r. KPiB/COSI zostaną poinformowane o wynikach wyżej wymienionej wizyty w dniu 3 marca oraz przedstawią wskazówki co do dalszych prac.

W następstwie warsztatów na temat zwalczania terroryzmu przeprowadzonych z **Turcją** w czerwcu 2015 r., wiosną 2016 r. planowane jest przeprowadzenie udoskonalonego i ukierunkowanego dialog dotyczącego zwalczania terroryzmu, aby sfinalizować porozumienie, które ugruntowuje współpracę między UE a Turcją w zakresie zwalczania terroryzmu w kilku kluczowych obszarach. W następstwie wizyty zespołu Europolu w Ankarze na początku lutego 2016 r., zarząd Europolu zatwierdził wniosek o umieszczeniu w jak najkrótszym terminie urzędnika łącznikowego z Turcji w Europolu. UE finalizuje również finansowany z Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju projekt pt. „Poprawa skuteczności wspólnych działań UE i Turcji wobec zagrożeń zagranicznych bojowników terrorystycznych”. Pomoże to zwiększyć świadomość tureckich służb kontroli granicznej w zakresie stawiania czoła wyzwaniu związanemu z imigracją, którym są powracający zagraniczni bojownicy terrorystyczni. Przygotowywana jest wizyta przedstawicieli sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw w Ankarze.

Poczyniono postępy w wielu projektach z zakresu zwalczania terroryzmu rozpoczętych w 2015 r.: W lutym 2016 r. rozpoczęły się działania w ramach krótkoterminowego projektu, finansowanego ze środków Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, dotyczącego **partnerstwa między UE a regionem Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej w zakresie szkoleń w dziedzinie zwalczania terroryzmu** (ze szczególnym uwzględnieniem szkoleń w dziedzinie zwalczania terroryzmu organizowanych dla Tunezji, Libanu, Jordanii, Turcji oraz wymian i wizyt studyjnych dla partnerów z regionu Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej) realizowanego przez CEPOL (18 miesięcy, budżet: 2,5 mln EUR). W listopadzie 2015 r. rozpoczął się projekt dotyczący **komunikacji strategicznej** skupiający się na Tunezji, Maroku i Libanie i realizowany przez British Council/RICU (18 miesięcy, 3,5 mln EUR).

Zespół projektowy pracuje już na rzecz wspierania tunezyjskich władz i w najbliższych tygodniach przeprowadzi misję w zakresie ustalania faktów w Bejrucie i Rabacie. W listopadzie 2015 r. wysłano do **Iraku** zespół projektowy, by wesprzeć mechanizmy wymiany informacji i koordynacji irackich służb bezpieczeństwa, jak również wspomóc w przestrzeganiu przez nie praw człowieka, we współpracy z doradcą ds. bezpieczeństwa narodowego (18 miesięcy, krótkoterminowy projekt w ramach Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, 3,5 mln EUR).

Kierowana przez ESDZ **grupa zadaniowa ds. komunikacji strategicznej w języku arabskim** sfinalizowała swój plan działań i opracowuje inicjatywy pilotażowe w wybranych krajach w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej i w siedzibie głównej oraz współpracuje z innymi powiązanymi projektami skupiając się zwłaszcza na docieraniu do młodych ludzi. Obecnie pod kierownictwem wysokiej przedstawiciel/wiceprzewodniczącej Komisji Federiki Mogherini przygotowywana jest Inicjatywa na rzecz młodzieży i przeciwdziałania radykalizacji postaw w Europie i w krajach Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. DG EAC rozważa **rozszerzenie wirtualnej wymiany studentów** z regionem Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej w oparciu o istniejącą sieć eTwinning, która działa już w Tunezji – na tej platformie online jest obecnie zarejestrowanych niemal 300 nauczycieli i 85 szkół.

Na podstawie dokumentu koordynatora UE ds. zwalczania terroryzmu, w listopadzie i grudniu 2015 r. COSI przeprowadził dwie dyskusje na temat **większego wykorzystania narzędzi WSiSW i agencji WSiSW w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej**.

UE nadal popiera wysiłki specjalnego przedstawiciela ONZ Staffana de Mistury, mające na celu wynegocjowanie politycznego rozwiązania **konfliktu syryjskiego** z udziałem mocarstw regionalnych. UE wsparła również konferencję londyńską poświęconą Syrii, która odbyła się 4 lutego i spowodowała powstanie nowych zobowiązań w wysokości około 11 mld USD, aby pomóc regionowi w radzeniu sobie z dramatyczną sytuacją powstałą na skutek konfliktu w Syrii. Wsparcie obiecane dla tych krajów na granicach z Syrią, które muszą ponosić ogromne obciążenie humanitarne, powinno przyczynić się do przezwyciężenia obaw dotyczących nasilającego się zjawiska radykalizacji postaw. W projektach **przygotowywanych przez UE porozumień w odniesieniu do Jordanii i Libanu** podkreślone zostanie znaczenie skutecznej współpracy w zakresie zwalczania terroryzmu, jak również potrzeba zwiększenia postępów w kwestiach społeczno-gospodarczych i absorpcji uchodźców.

Ostateczna ocena finansowanego przez Komisję projektu dotyczącego zwalczania terroryzmu w regionie **Sahelu** (długoterminowy program w ramach Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju) wykazała, że projekt ten odegrał zasadniczą rolę we wdrażaniu strategii UE na rzecz regionu Sahelu i strategii UE w dziedzinie walki z terroryzmem. Dzięki temu projektowi UE zwiększyła swoją wiarygodność jako podmiot działający na rzecz bezpieczeństwa w regionie Sahelu. Kilka projektów finansowanych z Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju jest obecnie realizowanych lub przygotowywanych na szczeblu regionalnym i na szczeblu krajowym w **Afryce**. Priorytetem jest zapobieganie brutalnemu ekstremizmowi, wspieranie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w walce z terroryzmem, wsparcie pedagogiczne na rzecz madras, a także ogólne aspekty zwalczania terroryzmu.

– ***Balkany Zachodnie***

Kluczowymi wyzwaniami w regionie są nadal prewencja (w tym w zakładach karnych), podejrzane podróże (zagraniczni bojownicy terrorystyczni), broń palna i finansowanie terroryzmu. W dniach 3 i 4 grudnia 2015 r. Rada ds. WSiSW przyjęła „integracyjne i uzupełniające podejście do zwalczania terroryzmu i brutalnego ekstremizmu na Bałkanach Zachodnich” (dok. 11625/3/15) i wyraziła zgodę na wdrożenie integracyjnego planu działania na lata 2015–2017 w sprawie unijnej inicjatywy dotyczącej zwalczania terroryzmu na Bałkanach Zachodnich, który to plan został przygotowany przez najbardziej zainteresowane państwa członkowskie UE pod przewodnictwem Słowenii i Austrii. To podejście w zakresie zarządzania bezpieczeństwem ma na celu koordynację działań i inicjatyw związanych ze zwalczaniem terroryzmu i przeciwdziałaniem brutalnemu ekstremizmowi prowadzonych w regionie poprzez: Radę Współpracy Regionalnej – na poziomie politycznym (platforma RCC), poprzez konwencję o współpracy policyjnej w Europie Południowo-Wschodniej – na poziomie strategicznym (platforma PCC SEE) oraz poprzez inicjatywę na rzecz zwalczania terroryzmu – na poziomie operacyjnym (platforma CTI).

Komisja wspiera finansowo realizację inicjatywy dotyczącej zwalczania terroryzmu na Bałkanach Zachodnich poprzez instrument pomocy przedakcesyjnej. Ważne będzie kontynuowanie i zwiększenie tego wsparcia w nadchodzących latach, w tym poprzez szybkie dostarczanie wiedzy fachowej RAN. Prowadzone są już działania w celu określenia najodpowiedniejszej formy pomocy tej sieci.

– ***Ochrona lotnictwa***

Ataki terrorystyczne na samolot linii Metrojet znajdujący się w środkowej części Synaju 31 października 2015 r. oraz na samolot lecący z Mogadiszu 9 lutego dobitnie przypominają o zagrożeniu, jakie terroryści stanowią dla lotnictwa cywilnego. Po incydencie z udziałem samolotu linii Metrojet Komisja pomaga koordynować wymianę informacji wśród państw członkowskich, organów UE i partnerów międzynarodowych. Kilka państw członkowskich prowadziło także dyskusje na temat zbadania zakresu wspólnego podejścia.

1 listopada 2015 r. rozpoczął się czteroletni projekt dotyczący **bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego w Afryce i na Półwyspie Arabskim (CASE)**. Ten projekt budowania potencjału jest finansowany przez Komisję (7,5 mln EUR, długoterminowy program w ramach Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju) i wdrażany przez Europejską Konferencję Lotnictwa Cywilnego (ECAC) przy wsparciu wiedzy fachowej z państw członkowskich (eksperti oddelegowani krótkoterminowo). Pierwsze posiedzenie grupy sterującej projektu CASE odbyło się 3 lutego 2016 r.

UE powinna rozważyć zakres pilnego wsparcia – zarówno w kontekście projektu **CASE** lub poprzez dodatkowe środki pomocowe – na rzecz tych portów lotniczych w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej i poza nim, które są wykorzystywane w największym stopniu przez obywateli UE.

– ***Przeciwdziałanie brutalnemu ekstremizmowi***

Przeciwdziałanie brutalnemu ekstremizmowi należy do kluczowych elementów projektów z dziedziny stosunków zewnętrznych przygotowywanych lub przeprowadzanych przez UE w wielu priorytetowych państwach i regionach. W listopadzie 2015 r. w ramach unijnego projektu zwalczania terroryzmu MORSE (mechanizm wsparcia monitorowania) przedstawiono analizę, w której podkreślono, że UE wydała około 142 mln EUR na prowadzone na całym świecie projekty związane ze zwalczaniem terroryzmu i przeciwdziałaniem brutalnemu ekstremizmowi. 13 stycznia UE zorganizowała nieformalne spotkanie z USA na temat przeciwdziałania brutalnemu ekstremizmowi, aby omówić koordynowanie wysiłków. Planowane są podobne konsultacje z innymi kluczowymi partnerami.